

TÜRKİYE'DE, AMASYA İLINE KAYITLI NÜFUSUN COĞRAFİ DAĞILIŞI GEOGRAPHICAL DISTRIBUTION OF POPULATION REGISTERED ON AMASYA PROVINCE IN TURKEY

Dr. Öğr. Üyesi Eren ŞENOL*
Giresun Üniversitesi
eren.senol@giresun.edu.tr

Öz

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından sunulan 2019 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) "Nüfusa Kayıtlı Olunan Yer" veri setine göre, ülke içinde Amasya nüfusuna kayıtlı 646.069 kişi bulunmaktadır. Bunların %40,92'si (264.344 kişi) Amasya'da; geri kalan 3/5'i (381.725 kişi) ise, yarıya yakını İstanbul'da (180.148) olmak üzere ülkenin diğer illerinde ikamet etmektedir. Bu çalışmada Amasya'dan diğer illere doğru olan bu nüfus hareketliliğinin il ve ilçe ölçeğinde dağılışı incelenmiştir. İkamet alanı tercihi üzerinde etkili olan temel faktörlerin istihdam olanakları, sosyal ağlar ve mekânsal yakınlık olduğu belirlenmiştir. Diğer illere doğru gerçekleşen nüfus kaybının Amasya'da bazı sorunlara yol açtığı; aynı zamanda Amasya için bazı fırsatları da beraberinde getirdiği tespit edilmiştir. Bunları değerlendirmek adına mekânsal aidiyeti (Amasya'ya Aidiyeti) artıracak faaliyetlere önem verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nüfus, nüfusa kayıtlı olunan yer, göç, Amasya.

* ORCID: orcid.org/0000-0003-2510-8491

Abstract

There are 646.069 people registered in Amasya population in the country according to 2019 Address-Based Population Registration System (ABPRS) "Place of Registry" dataset presented by the Turkish Statistics Institute (TURKSTAT). A total of 40.92% (264.344 people) of these live in Amasya, and the remaining 3/5 (381.725 people) reside in other cities of the country, with nearly half in Istanbul (180.148). In this study, a Spatial Analysis was made regarding this population mobility from Amasya to other provinces on provincial and district scale. It was determined that employment opportunities, social networks and spatial proximity were the main factors effective on the choice of residential area. It was also determined that the population loss to other cities caused some problems in Amasya, but also brought with it some opportunities for Amasya. In order to evaluate these, it was emphasized that activities that would increase spatial belonging (i.e. *Belonging to Amasya*) must be focused on.

Keywords: Population, place of registry, migration, Amasya.

Giriş

Bireyin mekân üzerinden tanımlanması sözlü iletişimde sık karşılaşılan bir durumdur. Kişinin "Nerelisiniz?" sorusuna verdiği cevap "doğduğu" veya "doyduğu" yer; ya da "aile kökeninin" dayandığı topraklar da olabilmektedir. Verilen yanıt, kişinin öncelikli aidiyet hissettiği mekânı göstermesi açısından önem taşımaktadır. İletişimin devamında konunun detaylandırılarak "Aslen nerelisiniz?" sorusuna gelmesi, "köken" in sosyo-kültürel yapımızdaki kıymetini göstermektedir. Aynı zamanda ülke genelinde, zaman içindeki nüfus hareketliliğinin boyutları hakkında da fikir vermektedir.

Türkiye’de iç göçlerin 1950’den itibaren hızlandığı kabul edilir (Özgür, 1994: 63). En çok göç alan üç ilden İstanbul, ülkenin tüm illerinden özellikle İzmir-Van hattının kuzeyinden nüfus çekmiştir (Tandoğan, 1989:137). Ankara, daha çok Kırşehir, Çankırı, Yozgat, Çorum gibi yakın çevresindeki iller ile Kars, Sivas, Erzurum ve Tunceli’den gurbetçi almıştır (Özgür, 1994: 69). Önceleri Ankara, Manisa, Kars, Erzurum, Mardin, Konya, Aydın gibi illerden beslenen İzmir’de (Işık, 1999: 298), 1995-2000 döneminde göç yönünde değişim emareleri belirmiş; İç Anadolu ve Ege

Bölgesi’nden gelenlerin oranı azalırken Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nden gelenlerin payı artmıştır (Işık, 2009: 12-13). Neticede göç alan yerlerde nüfus, köken bakımından heterojen bir yapıya dönüşmeye başlamıştır. Özellikle buralarda “Aslen nerelisiniz?” sorusu daha anlamlı hale gelmiştir.

Ülkemizde ilk nüfus sayımı 1927’de yapılmış; nüfus “sayım günü bulunulan yer-sayıldığı yer” esas alınarak kayda geçirilmiştir. 1935 nüfus sayımından itibaren sayım yıllıklarında, sayıldığı yere ek olarak “doğum yeri”-ne göre nüfus miktarı verilerine de yer verilmiştir. Bu veri seti kullanılarak Tümertekin ve Özgüç (1974) tarafından İstanbul’da nüfusun doğum yerine göre dağılışı tespit edilmiştir. Aynı il için benzer çalışmalar daha güncel veriler kullanılarak Murat (2007) ve Gürel ile Balta (2011) tarafından da yapılmış; İstanbul’daki İstanbullu azlığına, Sivashlı, Kastamonulu, Giresunlu ve Ordulu fazlalığına dikkat çekilmiştir. Şahin aynı konuyu göç veren iller üzerinden inceleme yolunu seçmiştir. Denizlililerin (Şahin, 2005), Giresunluların (Şahin, 2009), Erzurumluların (Şahin, 2012a) ve Tokatluların (Şahin, 2012b) İstanbul’daki varlıklarını, yoğunlaştıkları mahalleleri, kurdukları sivil toplum örgütlerini, mekâna verdikleri isimleri “doğum yeri”, “göç istatistikleri” ve “nüfusa kayıtlı olunan il” veri setlerinden yararlanarak kaleme almıştır. Doğum yeri verileri kullanılarak Erzurum (Coşkun, 2008), Giresun (Bekdemir ve Köse, 2017), Van (Günel, 2018); göç istatistikleri kullanılarak Denizli (Aygören, Gümüüşçü ve Uğur, 2006; Gökburun, 2019), Niğde (Toroğlu, 2007), Afyon (Yakar, 2009), Kastamonu (İbret, 2010), Muş (Sönmez, 2010), Konya (Dinç, 2014), Van (Elmastaş ve Yılmaz, 2015), Sivas (Ergün ve Buldur, 2018) illerinin ülke içi göçlerdeki yerine ilişkin analizler yapılmıştır. Bu çalışmalar, adı geçen illere kayıtlı nüfusun ülke içindeki dağılışına; göç alan illerdeki nüfusun ise kökenine ilişkin genel değerlendirmeler yapılmasına imkân vermektedir.

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu’nda aynı soydan olup, bir aile sıra numarası altında kayıtlı olan kişiler ile onların eş ve çocukları “aile”; bunların nüfus olaylarına ilişkin kayıtların kâğıt veya elektronik ortamda tutulduğu belgeler ise “aile kütüğü” olarak tanımlanmıştır (Resmî Gazete, 2006). Aile kütüğüne ait ilk

kayıtlar 1905 yılında oluşturulmuş; 1914 yılında Sicilli Nüfus Kanunu ile yasal hale getirilmiştir (Yakar, 2015: 17). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından ilk kez 2007’de, aile kütükleri kullanılarak, nüfusun “kayıtlı olduğu yer” verisi il ve ilçe düzeyinde kamuoyu ile paylaşılmıştır. Bu veri seti il veya ilçe düzeyinde herhangi bir idari birime kayıtlı nüfusun, ülke içindeki dağılışının daha gerçekçi olarak analiz edilmesini sağlamaktadır. Nitekim Koç ve Sağdıç (2010) Sivas, Zaman ve Orhan (2016) Erzincan, Dinçer, Zeybek ve Bahadır (2017) Samsun nüfusuna kayıtlı olanların Türkiye’deki varlıklarını dağılış, sebep ve etkileri ile birlikte araştırmışlardır. Yakar ise aynı veri setini kullanarak ülke genelinde iç göç analizi yapmış; İstanbul, Ankara ve İzmir nüfusu içinde diğer illere kayıtlı nüfus sayısına yer vermiştir (Yakar, 2015).

TÜİK tarafından ADNKS “Nüfusa Kayıtlı Olunan Yer” veri setine göre 2007 yılında 70.586.256 olan ülke nüfusunun 26.082.048’inin (%37’si) nüfusa kayıtlı olduğu il dışında yaşadığı açıklanmıştır. Aradan geçen on iki yıllık sürede bu sayı daha da artmış; 36.272.378’e; ülke nüfusunun %44’üne ulaşmıştır. Aynı veri setine göre ülke içinde Amasya nüfusuna kayıtlı 646.069 kişinin 224.344’ü kayıtlı olduğu ilçede, 40.228’i Amasya’nın diğer ilçelerinde, 381.725’i ise Amasya dışındaki illerde ikamet etmektedir (URL 1). Bu çalışmada Amasya iline kayıtlı olan nüfusun mekânsal analizi yapılmıştır.

Araştırma Sahasının Yeri, Sınırları ve Genel Özellikleri

Amasya ili Türkiye’nin kuzeyinde, 40° 13’-41° 05’ kuzey paralelleri ile 34° 59’-36° 30’ doğu meridyenleri arasında yer alır. Bu il, Birinci Coğrafya Kongresi’nde değişik gerekçelerle oluşturulan, ama günümüzde geçerliliği tartışılan bölge sınıflandırmasına göre Karadeniz Bölgesi’nin, Orta Karadeniz Bölümü sınırları içerisinde kalır. Kuzeyinde Samsun, doğusunda Tokat, güneyinde Yozgat, batısında ise Çorum illeri bulunur (Şekil 1).

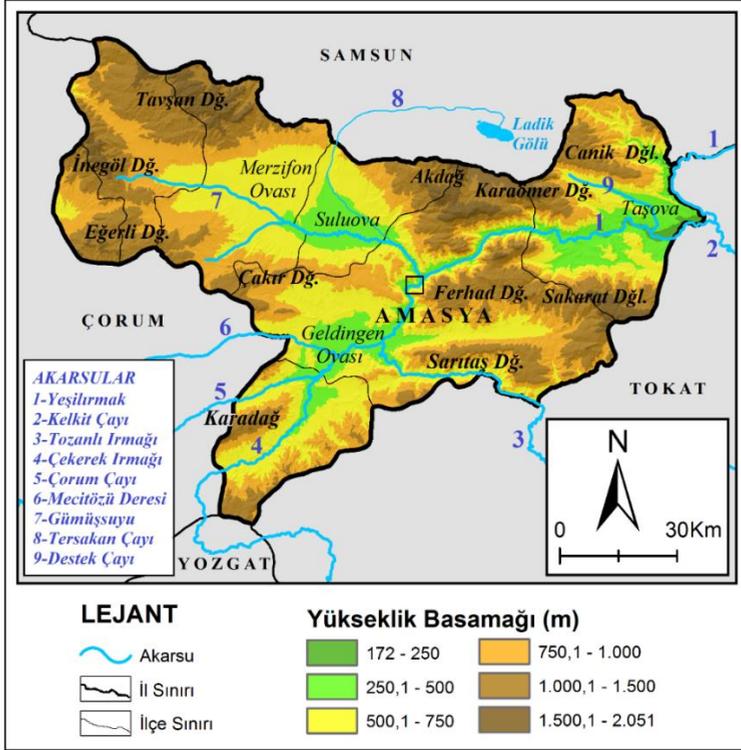

Şekil 1. Amasya İlinin Lokasyon Haritası.

Kuzey Anadolu Fay (KAF) zonuna bağlı olarak şekillenen il arazisi, yükseltisi 2000 metrenin altında olan dağlık alanlar¹ ile bunların arasında kalan depresyonların birbirini izlediği engebeli bir topografyaya sahiptir. İl sınırları içerisindeki önemli dağlar Canik, Karaömer, Akdağ, Tavşan, İnegöl, Eğerli, Çakır, Karadağ, Sarıtaş, Ferhat ve Sakarat dağlarıdır. Başlıca ovalık alanlar ise Niksar-Erbaa depresyonunun Amasya ili sınırları içerisindeki parçası olan Taşova; Amasya şehrinin güneyindeki Geldingen Ovası, Merzifon depresyonu olarak tanımlanan sahanın batısında

¹ Hem Canik hem de Akdağ'ın en yüksek noktası 2000 metrenin üzerindedir. Ancak her iki dağın da zirve noktaları il sınırları içerisinde değildir.

yer alan Merzifon Ovası ile onun doğusunda kalan ve Yedikır Eşiği ile ondan ayrılan Suluova'dır. İl arazisi, Yeşilirmak ve onun kolları olan Tozanlı ve Çekerek ırmakları, Çorum, Mecitözü, Gümüşsuyu, Tersakan ve Destek çayları tarafından drene edilmektedir (Şekil 2). Nüfus yoğunluğu dağların etek kısımları, ovalık alanlar ve ilkbahar sonlarında debileri yükselen bu akarsular çevresinde artmaktadır.

Şekil 2. Amasya İlının Ana Morfolojik Birimleri ve Başlıca Akarsuları.

Amasya il merkezi, kıyıda kuş uçuşu 80 km kadar içeride yer almaktadır. Yine kıyı ile Amasya kenti arasında, Doğu ve Batı Karadeniz bölümlerindekiler kadar yüksek olmamakla birlikte dağlık alanlar bulunmaktadır. Bu yerel faktörler ve matematik konumun bir sonucu olarak il merkezinde kış sıcaklık ortalamalarının $2\text{ }^{\circ}\text{C}$ 'nin; yaz sıcaklık ortalamalarının da $20\text{ }^{\circ}\text{C}$ 'nin üstünde olduğu; yıllık yağış ortalamasının ise 500 mm 'nin altında kaldığı tespit edilmektedir (Tablo 1). Bu veriler ışığında sahada, her mevsim yağışlı, kışları ılık, yazları serin olan ve yerli

literatürde Karadeniz iklimi olarak tanımlanan iklim ile kışları soğuk ve karlı, yazları sıcak ve kurak, yıllık yağış miktarı az olan karasal iklim arasında geçiş iklimi görülmektedir (Gürsoy, 1950: 113; Nişancı, 1988: 230; Zeybek, 1998: 152; Elmacı, 2016: 69). İklim koşulları bakımından çok dezavantajlı konumda bulunmayan bu ilden, diğer illere gerçekleşen göçlerin sebeplerini iklim dışı faktörlerde aramak gerekir.

Tablo 1. Amasya İl Merkezi’nin Ortalama Sıcaklık ve Yağış Değerleri (1981-2010).

Amasya	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Ortalama Sıcaklık (°C)	2,8	4,1	8,2	13,5	17,8	21,6	24,2	24,2	20,2	14,8	8,2	4,5	13,7
Ortalama Yağış Mik. (mm)	43,2	36,7	43,9	60,0	54,0	39,7	15,7	11,5	21,4	42,8	52,1	52,7	473,7

Kaynak: URL 2 (Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Amasya Meteoroloji İstasyonu Aylara Göre Ortalama Sıcaklık ve Yağış İstatistikleri)

Tarihi süreçte zaman zaman parlak dönemler geçiren, hatta Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemlerinde bile şimdikinden daha geniş idari alana sahip olan il; cumhuriyetin ilanı ile birlikte Vezirköprü, Havza, Lâdik ilçelerinin Samsun iline bağlanması nedeni ile alan kaybına uğramıştır (Şenol, 2010: 72). Halihazırda 5702 km²’lik alana sahip olan² Amasya, ülkenin yüzölçüm bakımından küçük illerinden biridir.

Ülkemizde, toprakları daha verimli kullanabilmek adına sınıflandırma girişimleri vardır. Bunlardan birisi de “kullanma kabiliyetine” göre yapılan sınıflandırmadır. Bu sınıflandırmada topraklar, ilk dördü tarımsal üretime elverişli sekiz gruba ayrılmaktadır. Özellikle birinci ve ikinci sınıf araziler, ek düzenlemeler yapılmadan tarım yapılabilir alanları ifade etmektedir. Amasya ilinde birinci ve ikinci sınıf arazi olarak sınıflandırılmış alanlar toplam 939 km²’dir (Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 1991: 44). Bunun %71,8’i üç ilçede (%28,5’i Merzifon, %25,6’sı Merkez, %17,7’si Suluova ilçeleri), geri kalan %28,2’si ise diğer dört ilçede (%8,9’u Göynücek’te, %8,7’si Taşova’da, %10,5’i Gümüşhacıköy + Hamamözü ilçeleri) bulunmaktadır. Tarımsal

² Harita Genel Müdürlüğü verilerine göre Amasya ilinin alanı 5702 km²’dir. Yine aynı kurumun verilerine ülkenin alan bakımından 60. idari birimidir.

potansiyeli yüksek arazi oranının az olduğu ilçelerden (Göynücek, Gümüşhacıköy, Hamamözü ve Taşova), il dışına çıkış oranı daha fazladır.

İli oluşturan yedi ilçe, sosyo-ekonomik yapı bakımından keskin bir şekilde iki gruba ayrılmaktadır. Göynücek, Hamamözü, Gümüşhacıköy ve Taşova ilçeleri hem tarım dışı sektörlerin fazla gelişmediği, hem tarımsal potansiyelin diğer ilçelere oranla nispeten düşük, hem de tarım alanı oranlarının yine diğer ilçelere göre az olduğu idari birimlerdir (Tablo 2). Merkez İlçe, Merzifon ve Suluova ilçelerinde ise tersi durum söz konusudur. Bunlar Türkiye genelinde sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından nispeten daha ön sıralarda yer alırlar (Uzun, Yılmaz ve Zeybek, 2007: 875; Çoban, 2015: 586). Tarım alanı oranlarının yüksek olduğu bu ilçelerin idari merkezini oluşturan şehirlerde, tarım dışı fonksiyonlar da gelişmiş durumdadır. Varlığını 1954'te kurulan şeker fabrikasına borçlu olan Suluova'da tarıma ek olarak sanayi sektörü de gelişmiş durumdadır (Çoban, 2003: 76, Tüysüz, 2010: 141). Doğu ve Orta Karadeniz kıyılarını ülkenin batısına bağlayan güzergâh üzerinde yer alan, Beşinci Hava Jet Üssü'nün, hava alanının ve organize sanayi bölgesinin bulunduğu (Çoban ve Aylar, 2008: 110) Merzifon'da, tarım ve sanayi sektörlerine ek olarak ulaşım, ticaret ve eğitim fonksiyonlarının da nispeten gelişmiş olduğunu söyleyebiliriz (Şenol, 2015: 637). İl merkezi olan Amasya şehrinde yönetim, eğitim, sağlık, turizm, ticaret fonksiyonları, daha genel ifade ile hizmet sektörü baskın durumdadır. Ülke geneli ile kıyaslandığında sanayi sektörünün önemsiz olduğunu söyleyeceğimiz bu şehir, il içinde göreceli olarak sanayi sektörünün de geliştiği alan olarak kabul edilebilir (Şenol, 2010: 132-134). Ekonomik yapıdaki bu farklılık ilk gruptaki Göynücek, Gümüşhacıköy, Hamamözü ve Taşova'da ilçe dışına göçü tetiklemiştir.

Tablo 2. Amasya’da Tarım Alanlarının Toplam Alana Oranının İlçeler Göre Dağılışı.

İlçe	Birinci ve İkinci Sınıf Arazi (km ²)*	Tarım Alanı (km ²)**	Toplam Alan (km ²)***	Tarım Alanı Oranı (%)
Merkez İlçe	240	802	1730	46.4
Göynücek	84	176	579	30.4
Gümüşhacıköy	99	185	653	28.3
Hamamözü		46	201	22.9
Merzifon	268	487	972	50.1
Suluova	166	269	516	52.1
Taşova	82	344	1051	32.7
Toplam	939	2309	5702	40,5

Kaynaklar: *Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü (1991: 44), **URL 3 (TÜİK, Bitkisel üretim istatistikleri), ***URL 4 (HGK, İl ve ilçe alanları).

Amaç, Veri ve Metot

Bu çalışmada, köken olarak Amasyalı olan nüfusun, ülke içindeki dağılışı ile bu dağılışın sebep ve sonuçlarını tespit etmek amaçlanmıştır. Amaca ulaşmak için TÜİK tarafından ilgililere sunulan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) veri tabanındaki 2019 yılına ait “Yerleşim Yeri Nüfusları” ile “İkamet Edilen Yere Göre Nüfusa Kayıtlı Olunan Yer” veri setleri kullanılmıştır.

“Nüfusa Kayıtlı Olunan Yer” veri setinin göç miktarını ve göç yönünü ifade etmek için kullanılması hatalı değerlendirmelere yol açabilir. Çünkü;

a. Evlenen kadınların nüfus kaydı, eşinin kayıtlı olduğu il içinde değerlendirilmektedir. Bu durumda, örneğin Amasyalı bir kadın, başka il nüfusuna kayıtlı bir erkekle evlendiğinde, kaydı eşi üzerinden takip edilmekte, göç etti ise Amasya üzerinden değil de eşinin kayıtlı olduğu il üzerinden veri setine işlenmektedir.

b. Nüfusa kayıtlı olduğu yerden ayrılmış, başka bir ilde düzen kurmuş ailelerin yeni doğan çocuklarının nüfus kaydı babanın nüfusa kayıtlı olduğu il, ilçe üzerine yapılmaktadır. Bu durumda ilk göç edenlere göre ikinci, üçüncü kuşak olan ve doğduğu yerde kalan-yer değiştirmeyen bu nüfus, göçe katılmış gibi gösterilir.

Yakar bu iki durumu dikkate alarak “birikimli göç” ifadesini kullanmıştır. Böylece “kayıtlı olduğu il dışında ikamet eden nüfus” varlığının aslında yeni göç edenler olabileceği gibi aile

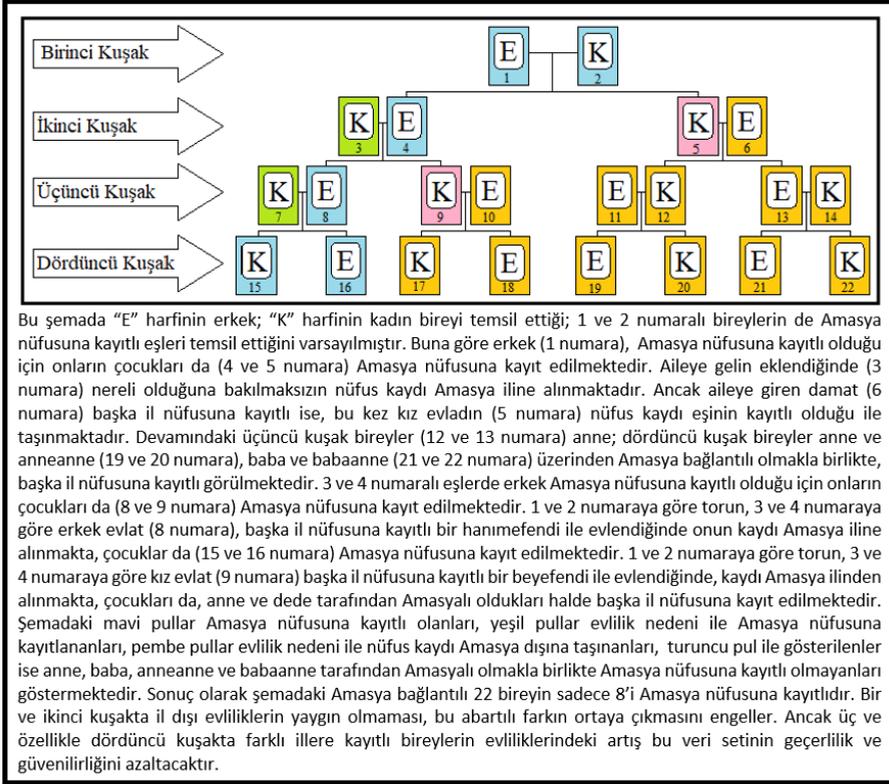
büyüklerinin katıldığı göçten de kaynaklanmış olabileceğine dikkat çeker (Yakar, 2015: 17). Eldeki çalışmada da Yakar'ın yaklaşımı esas alınmıştır. “Nüfusa Kayıtlı Olunan Yer” ve “Yerleşim Yeri Nüfusları” veri setleri birlikte analiz edilerek, göç yerine nüfusun kökenini, birikimli göçü analiz etmek amaçlanmıştır. Ancak aşağıda ifade edileceği üzere bu yaklaşımın da kısıtlılıkları vardır. Şöyle ki;

a. 2007 yılına kadar isteyenler, nüfusa kayıtlı oldukları ili değiştirebilmekte, aile kütüklerini başka bir il ve ilçeye aldrabilmekte idiler. Bu pozisyonda olan Amasyalılar olabilir.

b. Nüfusa kayıtlı olduğu il dışına çıkmış olmakla birlikte henüz ikametgâhını gittiği yere taşımamış Amasyalılar bulunabilir.

c. Anne ve annene tarafından Amasyalı olmakla birlikte, baba ve büyükbabası başka ile kayıtlı olduğu için Amasya nüfusuna kayıtlı olmayan önemli sayıda Amasyalı olma olasılığı vardır (Şekil 3).

“Nüfusa kayıtlı yer” veri seti, nüfusun hareket yönü hakkında genel çıkarımlar yapmaya izin vermekte; ancak yukarıda maddeler halinde sıralanan üç özel durum, özellikle üçüncü durum nedeni ile “nüfusun kökeni” ve “birikimli göç” üzerine daha ayrıntılı analizler yapmayı güçleştirmektedir. Eldeki çalışma bu kısıtlamalar dikkate alınarak okunmalıdır.

Şekil 3. Temsili soy ağacına göre Amasya nüfusuna kayıtlı olanlar.

(5490 sayılı Nüfus Kanunu'na göre yapılan mevcut kütük işlemleri dikkate alınarak yazar tarafından oluşturulmuştur)

Dört kısımdan oluşan çalışmanın birinci kısmında Amasya ili nüfusunun Cumhuriyet dönemindeki gelişimine yer verilmiştir. İkinci kısımda Amasya iline kayıtlı nüfusun il içi hareketliliği analiz edilmiştir. Üçüncü kısmında Amasyalıların en çok buldukları il ve ilçeler belirlenmiş, dağılışı harita üzerinde gösterilmiş; dağılışı üzerinde etkili olan ana faktörler açıklanmıştır. Amasyalıların ülke genelindeki dağılışı açıklandıktan sonra konu bütünlüğü oluşturmak adına son kısımda Amasya ilinde ikamet eden ancak diğer illere kayıtlı olan nüfusun Amasya'daki varlığı ve ilçelere göre dağılışı irdelenmiştir.

Bulgular

1. Amasya İlinde Nüfusun Gelişimi

Bilindiği üzere ülkemiz toprakları üzerinde modern anlamda ilk nüfus sayımı 1927'de yapılmıştır. O sayımda Merkez İlçe, Gümüşhacıköy ve Merzifon ilçelerinden müteşekkil olan Amasya ilinin nüfusu 115.191 olarak tespit edilmiştir (T. C. Baş Vekâlet Merkezi İstatistik Müdüriyeti Umumiyesi, 1928: 18). İl nüfusu sürekli artarak 1940'ta 136.029'a, 1953 yılında Tokat ilinin ilçelerinden biri olan 40.000'i aşkın nüfuslu Taşova'nın Amasya iline dâhil edilmesi ile birlikte 1955'te 227.044'e, 1970'te 307.025'e, 1985'te 358.289'a, 2000'de ise 365.213'e ulaşmıştır (DİE, 2002: 43). Görüldüğü üzere 1985-2000 arasında nüfus artışı durağanlaşmış; 15 yıllık sürede sadece 7000 kişi kadar artabilmiştir. Bu durağanlaşmanın bir sonucu olarak, Türkiye nüfusu 1927-2000 döneminde 5 kat artarken, bu oran Amasya ilinde 3,2'de kalmıştır (Yılmaz, 2007: 902).

2000 sonrasında ülkede sayım sistemi değişmiş, De Facto yerine De Jure yöntemine göre veri derlenmesi yolu tercih edilmiştir. Bu yeni yönteme göre ilk verilerin sunulduğu 2007 yılı için Amasya nüfusu 328.674 olarak tespit edilmiştir. İl nüfusunda 2000 ile 2007 yılları arasındaki 36.557 kişilik azalmada, sayım yöntemindeki değişikliğin de katkısı vardır. Zira 2000 yılına kadar nüfusa ilişkin veriler "sayım esnasında bulunulan yer"-e göre derlenmekte idi. Bu veri toplama yönteminde Amasya'dan ayrılan, ama sayım günü değişik nedenlerle Amasya'ya gelenler/ getirilenler Amasya nüfusu içinde yer alıyordu. 2007 yılından itibaren ikametgâh esasına göre verilerin toplanması bu suistimalleri önlemiş; görece daha nitelikli veri toplanmasını sağlamıştır. İl nüfusunda, yeni yönteme göre verilerin toplandığı 2007-2019 arasındaki 12 yıllık dönemde de önemli bir değişim görülmemiş; yeni kurulan üniversite varlığına rağmen sadece 9.000 kişi artarak 328.674'den 337.800'e ulaşmıştır (URL 5). Sonuçta 2000-2007 arasındaki azalmanın yöntem değişikliğinden kaynaklandığını kabul ederek 1985 sonrasında Amasya nüfusunda durağan bir yapının olduğunu söyleyebiliriz.

Konu ilçeler düzeyinde irdelendiğinde ilin görece az gelişmiş Gümüşhacıköy, Göynücek, Hamamözü ve Taşova ilçelerinde

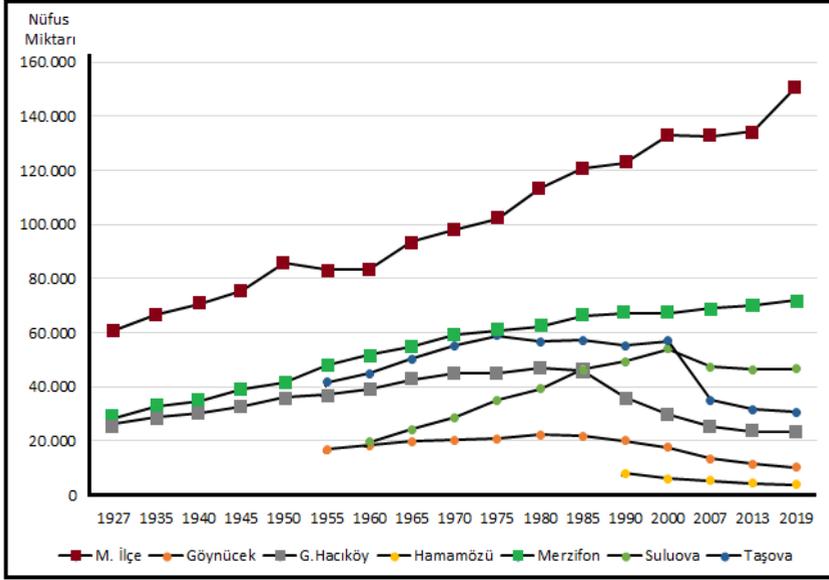
1980'li yıllardan itibaren başlayan ve devam eden nüfus kaybı dikkati çekmektedir. Yeni sayım sisteminin devreye girdiği son on iki yılda, Suluova ilçesi nüfusunda artış olmamıştır. Organize sanayi bölgesi ile Amasya Üniversitesi'ne bağlı bazı fakülte ve yüksekokulların varlığına rağmen Merzifon ilçesinde ise nüfus çok az artmıştır (Tablo 3, Şekil 4). Merkez İlçe nüfusunda görülen son beş yıldaki kayda değer artışa rağmen, diğer ilçelerin nüfusunda yaşanan değişimler, yakın gelecekte il nüfusunda azalma görülme olasılığını kuvvetlendirmektedir.

Tablo 3. Amasya ve İlçelerinde Nüfusun Değişimi (1927-2019).

Yıllar	M. İlçe	Göynücek	G.Hacıköy	Hamamözü	Merzifon	Suluova	Taşova	Toplam
1927	60.573	*	26.492	*	28.126	*	*	115.191
1935	66.600	*	28.735	*	32.778	*	*	128.113
1940	70.656	*	30.418	*	34.955	*	*	136.029
1945	75.801	*	32.841	*	39.228	*	36.818**	147.870
1950	85.959	*	36.108	*	41.602	*	41.541**	163.669
1955	83.282	16.997	37.165	*	47.804	*	41.796	227.044
1960	83.361	18.334	39.230	*	51.857	19.538	44.961	257.281
1965	93.718	19.838	42.564	*	55.079	24.232	50.298	285.729
1970	98.276	20.412	44.956	*	59.389	28.711	55.281	307.025
1975	102.125	20.957	45.061	*	60.572	35.131	58.960	322.806
1980	113.671	22.305	46.924	*	62.133	39.394	56.860	341.287
1985	120.607	21.920	45.958	*	66.250	46.426	57.128	358.289
1990	123.002	20.110	35.982	8.170	67.448	49.374	55.179	357.191
2000	133.207	17.614	29.795	6.161	67.281	54.123	57.050	365.231
2007	132.646	13.425	25.632	5.264	69.093	47.428	35.186	328.674
2013	134.434	11.390	23.463	4.266	70.297	46.496	31.631	321.977
2019	150.828	10.207	23.402	3.802	72.277	46.649	30.635	337.800

Açıklamalar: * Henüz ilçe teşkilatı oluşturulmamış, ** İlgili ilçe Tokat iline bağlı.

Kaynaklar: DİE (2002: 43), URL 5 (TÜİK, ADNKS İl ve İlçe Nüfusları).

Şekil 4. Amasya ve İlçelerinde Nüfusun Değişimi (1927-2019).

2. Amasya'daki Amasyalılar ve İl İçi Nüfus (İkametgâh) Hareketliliği

ADNKS, "Nüfusa Kayıtlı Olunan İle Göre İkamet Edilen İl" veri setine göre, ülke genelinde Amasya iline kayıtlı birey sayısı 2007 yılında 577.270, 2013'te 616.006 idi. Bunların 2007 yılında 273.423'ü (%47,4'ü), 2013 yılında ise 264.855'i (%43'ü) il sınırları içerisinde ikamet etmekteydi. 2019 yılı verilerine göre Amasya iline kayıtlı nüfus 646.069 kişiye ulaşmış; Amasya sınırları içerisinde ikamet eden nüfus miktarı 264.344'e, oranı ise %40,9'a düşmüştür (Tablo 4). Bu rakamlar ülke genelinde Amasyalı sayısının artmakta olduğunu, ancak bu artışın il nüfusuna yansımadağını göstermekte; il dışına göçe işaret etmektedir.

Tablo 4. Türkiye'deki ve Amasya'daki Amasyalılar (2007 - 2019).

Yıl	Türkiye'deki Amasyalılar	Amasya'daki Amasyalılar	Oran (%)
2007	577.270	273.423	47,4
2013	616.006	264.855	43,0
2019	646.069	264.344	40,9

Kaynak: URL 1. (ADNKS, "Nüfusa Kayıtlı Olunan ile Göre İkamet Edilen İl" veri seti).

Amasya nüfusuna kayıtlı bireylerin 224.116’sı kayıtlı oldukları ilçede ikamet etmektedir. 40.228’i ise il içinde yer değiştirmiş durumdadır. Gümüşhacıköy ve Taşova il içine en fazla; Merzifon ile Hamamözü ise en az nüfus veren ilçeler pozisyonundadırlar (Tablo 5).

Tablo 5. Amasya Nüfusuna Kayıtlı Olanların Ülke İçindeki Genel Dağılışı (2019)

İlçe Adı	Kayıtlı Olduğu İlçede İkamet Edenler	Amasya İlinin Diğer İlçelerinde İkamet Edenler	Amasya Haricindeki İllerde İkamet Edenler	Toplam
Merkez İlçe	96.578	5.546	102.124	204.248
Göynücek	9359	6.018	30.867	46.244
Gümüşhacıköy	19.507	9.683	50.967	80.157
Hamamözü	3.347	1.579	11.620	16.546
Merzifon	44.460	2.479	64.506	111.445
Suluova	22.824	6.040	28.192	57.056
Taşova	28.041	8.883	92.818	129.742
Toplam	224.116	40.228	381.725	646.069

Kaynak: URL 1. (ADNKS, “Nüfusa Kayıtlı Olunan İle Göre İkamet Edilen İl” veri seti).

2019 yılı ADNKS verilerine göre, Amasya ilinin 7 ilçesi içinde nüfus miktarı en fazla olanı, 150.828 kişilik nüfusu ile Merkez İlçe’dir. Bu ilçe nüfusunun %11,2’si (16.883 kişi) Amasya’nın diğer ilçelerine kayıtlı olanlardan oluşmaktadır. Merkez İlçe, Hamamözü hariç, ilin ilçelerinden nüfus çekmektedir. İl merkezi olmanın sağladığı hizmet avantajı ve merkezi konumda yer alması bu hareketliliğin belirmesinde etkili olmuştur. Merkez İlçe’ye kayıtlı 5.546 kişi ise ilin diğer ilçelerinde ikamet etmektedir. Özellikle bu ilçeden kuzeybatı komşusu olan Suluova’ya 3.256 kişilik bir geçiş söz konusudur.

2019 yılı ADNKS verilerine göre Merzifon ilçesinde 72.277 kişi ikamet etmektedir. Bu nüfusun %15,2’si (11.013 kişi) Amasya’nın diğer ilçelerine kayıtlı olanlardan oluşmaktadır. Merzifon, komşu ilçelerden özellikle Gümüşhacıköy (6.773 kişi) ile Merkez (1.402 kişi) ve Suluova (1.520 kişi) ilçelerinden nüfus çekmiştir. Merzifon ilçesine kayıtlı 2.479 kişi, ilin diğer ilçelerinde ikamet etmektedir. Özellikle bu ilçeden Merkez İlçe’ye 1.101 kişilik bir geçiş söz konusudur.

2019 yılı ADNKS verilerine göre Suluova ilçesinde 46.649 kişi ikamet etmektedir. Bunun %21,7'si (10.133 kişi) Amasya'nın diğer ilçelerine kayıtlı olanlardan oluşmaktadır. Suluova ilçesi özellikle Taşova (4.049 kişi) ile komşusu Merkez İlçe'den (3.340 kişi) nüfus çekmiştir. Suluova ilçesine kayıtlı 6.040 kişi ilin diğer ilçelerinde ikamet etmektedir. Özellikle bu ilçeden komşuları Merkez İlçe (4.341 kişi) ve Merzifon'a (1.520 kişi) geçiş söz konusudur.

2019 yılı ADNKS verilerine göre Gümüşhacıköy ilçesinde 23.402 kişi ikamet etmektedir. Bunun %6'sı (1.414 kişi) Amasya'nın diğer ilçelerine kayıtlı olanlardan oluşmaktadır. Bu veriler Gümüşhacıköy ilçesinin, ilin diğer ilçelerinden beslenemediğini göstermesi açısından önemlidir. Burası, az da olsa komşu ilçelerden, Hamamözü (539 kişi) ve Merzifon'dan (400 kişi) nüfus çekmiştir. Gümüşhacıköy ilçesine kayıtlı 9.683 kişi ilin diğer ilçelerinde ikamet etmektedir. Bu ilçeden Suluova (1.570 kişi) ve Merkez İlçe (1.221 kişi) ile özellikle de komşusu Merzifon'a (6.773 kişi) önemli sayıda geçiş söz konusudur.

176

2019 yılı ADNKS verilerine göre Taşova ilçesinde 30.635 kişi ikamet etmektedir. Bunun sadece %1,2'si (378 kişi) Amasya'nın diğer ilçelerine kayıtlı olanlardan oluşmaktadır. İlin diğer ilçelerinden beslenemeyen, ülkenin diğer illerine 90.000'in üzerinde nüfus veren Taşova, 8.883 kişilik nüfusunu da il içine göndermiştir. Bu ilçeden özellikle komşusu Merkez İlçe (4.375 kişi) ile Suluova'ya (4.049 kişi) önemli sayıda geçiş söz konusudur.

2019 yılı ADNKS verilerine göre Göynücek ilçesinde 10.207 kişi ikamet etmektedir. Bunun %2,8'i (285 kişi) Amasya'nın diğer ilçelerine kayıtlı olanlardan oluşmaktadır. Göynücek ilçesine kayıtlı 6.018 kişi ilin diğer ilçelerinde ikamet etmektedir. Özellikle bu ilçeden komşusu Merkez İlçe'ye (5.653 kişi) önemli sayıda geçiş söz konusudur.

2019 yılı ADNKS verilerine göre Hamamözü ilçesinde 3.802 kişi ikamet etmektedir. Nüfusunun %3,2'si (122 kişi) Amasya'nın diğer ilçelerine kayıtlı olanlardan oluşmaktadır. İlin diğer ilçelerinden beslenemeyen Hamamözü ilçesine kayıtlı 1.579 kişi, ilin diğer ilçelerinde ikamet etmektedir. Özellikle bu ilçeden Gümüşhacıköy (539 kişi) ve Merzifon'a (791 kişi) önemli sayıda

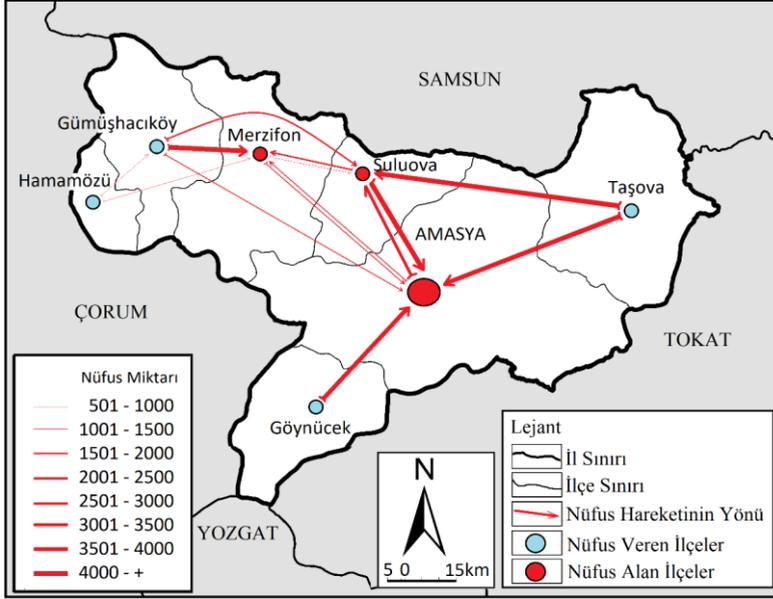
geçiş söz konusudur. Ancak, Hamamözü ilçesinden Amasya Merkez İlçe’ye nüfus hareketinin az olması; hatta Amasya ilinin tüm ilçelerine doğru gerçekleşen nüfus geçişinden daha fazlasının Çorum Merkez İlçe’ye yapılmış olması, bu ilçenin Çorum ili etki alanı içinde kaldığına işaret etmektedir.

“Nüfusa Kayıtlı Yer” verisi, Amasya ili içinde kayda değer oranda nüfus hareketliliği olduğunu göstermektedir. İl içinde Merkez İlçe, Merzifon, Suluova nüfus alan, Taşova, Gümüşhacıköy, Göynücek ve Hamamözü ilçeleri ise nüfus veren yer pozisyonundadır (Tablo 6, Şekil 5). İl içindeki hizmet sunumu, yaşam kalitesi ve istihdam olanakları arasındaki farklılıklar bu hareketliliğin temel sebebi olarak görülmektedir. Komsu ilçeler arasında geçişlerin fazla, uzak ilçeler arası değişimin ise az olması coğrafi yakınlığın da hareketlilik üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Amasya İline Kayıtlı Olan ve Amasya’da İkamet Eden Nüfusun İlçelere Göre Dağılışı (2019)

İlçeler	İlgili İlçeye Kayıtlı Amasyalılar	İlin Diğer İlçelerine Kayıtlı Amasyalılar	İlin diğer ilçeleri ve onlara kayıtlı olan Amasyalılar
Merkez İlçe	96.578	16.883	Göynücek (5.653), Gümüşhacıköy (1.221), Hamamözü (192), Merzifon (1.101), Suluova (4.341), Taşova (4.373).
Göynücek	9359	285	Merkez İlçe (222), Gümüşhacıköy (10), Hamamözü (1), Merzifon (6), Suluova (30), Taşova (16).
Gümüşhacıköy	19.507	1.414	Merkez İlçe (252), Göynücek (36), Hamamözü (539), Merzifon (400), Suluova (112), Taşova (75).
Hamamözü	3.347	122	Merkez İlçe (24), Göynücek (2), Gümüşhacıköy (68), Merzifon (18), Suluova (3), Taşova (7).
Merzifon	44.460	11.013	Merkez İlçe (1.452), Göynücek (116), Gümüşhacıköy (6.773), Hamamözü (791), Suluova (1.520), Taşova (361).
Suluova	22.824	10.133	Merkez İlçe (3.340), Göynücek (187), Gümüşhacıköy (1.570), Hamamözü (54), Merzifon (933), Taşova (4.049).
Taşova	28.041	378	Merkez İlçe (256), Göynücek (24), Gümüşhacıköy (41), Hamamözü (2), Merzifon (21), Suluova (34).
Toplam	224.116	40.228	-

Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

Şekil 5. Amasya’da il içi nüfus hareketliliğinin ana yönleri (2019)

3. İl Dışındaki Amasyalılar

ADNKS, 2019 verilerine göre Amasya nüfusuna kayıtlı olup ta Amasya ili dışında yaşayan 381.725 kişi bulunmaktadır. Bunların 102.124’ünü Merkez İlçe, 30.867’sini Göynücek, 50.967’sini Gümüşhacıköy, 11.620’sini Hamamözü, 64.506’sını Merzifon, 28.192’sini Suluova ve 92.818’ini Taşova nüfusuna kayıtlı olanlar oluşturmaktadır. İl içinde göç alan Merkez, Merzifon ve Suluova ilçelerinden il dışına çıkışın fazla olması; bu ilçelerin küçük yöresel merkezler olduğunu, etki alanlarının da geniş olmadığını göstermektedir. Ayrıca aynı veriler, il içinden bu ilçelere, bunlardan da nispeten daha gelişmiş illere doğru kademeli göç yaşandığına da işaret etmektedir.

Suluova nüfusuna kayıtlı olanların %49,41’i, Merkez İlçe nüfusuna kayıtlı olanların %50,15’i, Merzifon nüfusuna kayıtlı olanların %57,88’i, Gümüşhacıköy nüfusuna kayıtlı olanların %63,58’i, Göynücek nüfusuna kayıtlı olanların %66,75’i, Hamamözü nüfusuna kayıtlı olanların %70,23’ü, Taşova nüfusuna kayıtlı olanların ise %71,54’ü ülkenin diğer illerinde ikamet etmektedir (Tablo 7). Bu rakamlar Amasya’nın tüm ilçelerinden il

dışına gidişler olduğu göstermektedir. Ancak oranlar dikkate alındığında, il dışına çıkış olayının, tarım dışı sektörlerin gelişmediği ve tarımsal potansiyeli de düşük olan Gümüşhacıköy, Göynücek, Hamamözü ve Taşova ilçelerinde daha baskın olduğu söylenebilir.

Tablo 7. Amasya’da İlçelere Kayıtlı Toplam Nüfus, İl Dışında Yaşayan İlçeye Kayıtlı Nüfus ve İl Dışında Yaşayan İlçeye Kayıtlı Nüfusun İlçeye Kayıtlı Toplam Nüfusa Oranı (%) (2019).

İlçe Adı	İlçeye Kayıtlı Toplam Nüfus	İl dışında yaşayan İlçeye Kayıtlı Nüfus	İl dışında yaşayan ilçeye kayıtlı nüfusun; ilçeye kayıtlı toplam nüfusa oranı (%)
Suluova	57.056	28.192	49,41
Merkez İlçe	204.880	102.124	50,15
Merzifon	111.445	64.506	57,88
Gümüşhacıköy	80.157	50.967	63,58
Göynücek	46.244	30.867	66,75
Hamamözü	16.546	11.620	70,23
Taşova	129.741	92.818	71,54
Toplam	646.069	381.725	59,08

Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

ADNKS, 2007 verilerine göre, Amasya nüfusuna kayıtlı 577.270 kişinin 303.847’si il dışında yaşamını sürdürmekte idi. Bunların yarısı İstanbul’da ikamet etmekte, burayı sırası ile Ankara, İzmir, Samsun, Kocaeli, Bursa, Çorum, Tokat, Antalya ve Tekirdağ izlemekte idi. ADNKS, 2019 verilerine göre, Amasya nüfusuna kayıtlı birey sayısı yaklaşık olarak 70.000 kişi artarak 646.069 olmuştur. Bunların 180.148’i İstanbul’da, 50.364’ü Ankara’da, 24.747’si İzmir’de, 15.413’ü Samsun’da, 14.315’i Kocaeli’de, 11.132’si Bursa’da, 9.616’sı Antalya’da, 8.679’u Çorum’da, 8.507’si Tokat’ta, 8.458’i ise Tekirdağ’da ikamet etmektedir (Tablo 8, Şekil 6).

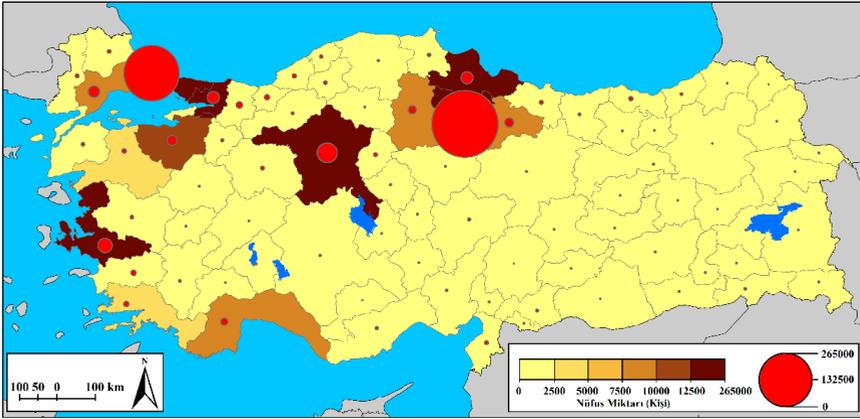
Amasya nüfusuna kayıtlı olanların 2007-2019 yılları arasında illere göre dağılışı analiz edildiğinde iki önemli husus dikkati çekmektedir. Bunlardan birincisi Tekirdağ ve Antalya illerindeki Amasyalı artış hızının yüksekliğidir. 12 yıllık kısa sürede Tekirdağ’daki Amasyalı sayısı katlanmış; Antalya ise, sıralamada Tokat ve Çorum’u geride bırakmıştır. Bu iki il, ülke içi göçlerde İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli ve Bursa beşlisine eklenen yeni çekim merkezleridir. Rakamlar, bu illere Amasyalıların da ilgisi

olduğunu göstermektedir. İkincisi ise Amasya sınırları içerisinde Amasyalı sayısının azalması durumudur. 2007 verilerine göre il içinde 273.423 kişi varken bu sayı 264.344'e düşmüştür. Yaklaşık 9.000 kişilik azalma, doğum oranlarının ölüm oranlarından yüksek olduğu ilde, il dışına göçlerle açıklanabilir. Tablo 3'te 2007-2019 yılları arasında il nüfusunun 9.000 kişi kadar arttığı belirtilmiş idi. Bu rakamlar artışın yerli nüfustan kaynaklanmadığını göstermektedir.

Tablo 8. Amasya Nüfusuna Kayıtlı Olanların İllere Göre Dağılışı (2007 - 2019).

İkamet Edilen İl	2007		2019		Nüfus Artış Hızı (2007-2019) (%)
	Nüfus Miktarı (Kişi)	Nüfus Oranı (%)	Nüfus Miktarı (Kişi)	Nüfus Oranı (%)	
Amasya	273.423	47,4	264.344	40,9	-16,5
İstanbul	151.564	26,2	180.148	27,9	14,4
Ankara	39.053	6,8	50.364	7,8	21,2
İzmir	20.675	3,6	24.747	3,8	15
Samsun	11.747	2,0	15.413	2,4	22,6
Kocaeli	9.591	1,7	14.315	2,2	33,4
Bursa	8.071	1,4	11.132	1,7	26,8
Antalya	5.831	1,0	9.616	1,5	41,7
Çorum	7.092	1,2	8.679	1,3	16,8
Tokat	7.032	1,2	8.507	1,3	15,9
Tekirdağ	4.176	0,7	8.458	1,3	58,8
Diğer	39.015	6,8	50.346	7,8	21,2
Toplam	577.270	100	646.069	100	9,4

Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

Şekil 6. Amasya nüfusuna kayıtlı olanların illere göre dağılışı.

Amasyalıların İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Bursa, Tekirdağ tercihinde yaşam kalitesi ve başta sanayi sektörü olmak üzere iş imkânlarının çokluğunun; Antalya tercihlerinde 1980 sonrası gelişen turizm sektörüne bağlı olarak artan istihdam olanaklarının etkili olduğu söylenebilir. Samsun, Tokat ve Çorum tercihlerinde ise Amasya’ya yakınlığın etkisi vardır. Zira yakın olduğu için bilinen, gerektiğinde Amasya’ya kolay ulaşılabilen bu iller iş imkânları nedeni ile yetişkinler, yaşam standardı nedeni ile emekliler, üniversite varlığı nedeni ile yükseköğretim çağındaki öğrenciler, atama prosedürleri nedeni ile memleketine henüz gelemeyen kamu görevlileri tarafından tercih edilmektedirler.

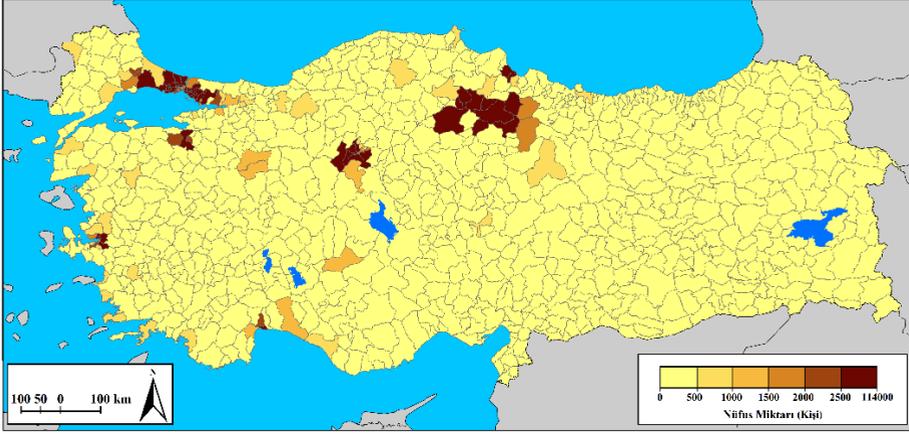
İlçe nüfusuna kayıtlı olanların tercih ettiği ilk beş il dikkate alındığında, ilk iki sırayı tüm ilçelerde İstanbul ve Ankara’nın aldığı, İzmir’in de sıralamada yeri değişmekle birlikte ilk beş içinde kaldığı görülmektedir. Bu ortak durum haricinde Taşova ve Göynücekli de Kocaeli’nin, Merzifonlularda Antalya’nın, Suluovalılarda Bursa’nın, Hamamözülülerde Tekirdağ’ın sıralamada kendine yer bulduğu tespit edilmektedir. Söz konusu komşu iller olduğunda Merkez İlçelilerin Tokat; Suluova, Taşova ve Merzifonluların Samsun; Gümüşhacıköy ve Hamamözülülerin ise Çorum’u daha çok tercih ettikleri görülmektedir (Tablo 9). Bu veriler, göç ve ikamet alanı tercihinde coğrafi yakınlığın etkili olma durumunun, ilçe düzeyinde de geçerli olduğunu göstermektedir.

Tablo 9. Amasya İlçelerine Kayıtlı Nüfusun, Türkiye’de Yoğunlaştıkları İller (2019).

İlçeler	İlgili İlçeye Kayıtlı Amasya İli Dışındaki Nüfus Miktarı	İlgili İlçeye Kayıtlı Nüfusun Amasya İli Dışında yoğunlaştığı beş il.
Merkez İlçe	102.756	İstanbul (47.079), Ankara (12.825), İzmir (7.156), Tokat (4.735), Samsun (3.748).
Göynücek	30.867	İstanbul (20.128), Ankara (3.704), İzmir (1.665), Kocaeli (782), Çorum (520).
Gümüşhacıköy	50.967	İstanbul (17.737), Ankara (9.518), İzmir (4.274), Samsun (2.264), Çorum (2.105)
Hamamözü	11.620	İstanbul (2.978), Ankara (2.910), İzmir (695), Çorum (1921), Tekirdağ (451).
Merzifon	64.506	İstanbul (22.521), Ankara (11.520), İzmir (5.932), Samsun (3.144), Antalya (2.778).
Suluova	28.192	İstanbul (11.577), Ankara (3.048), Samsun (1.976), İzmir (1.665), Bursa (1.471).
Taşova	92.817	İstanbul (58.128), Ankara (6.839), Kocaeli (4.948), Samsun (3.560), İzmir (3.360).
Toplam	381.725	İstanbul (180.148), Ankara (50.364), İzmir (24.747), Samsun (15.413), Kocaeli (14.315).

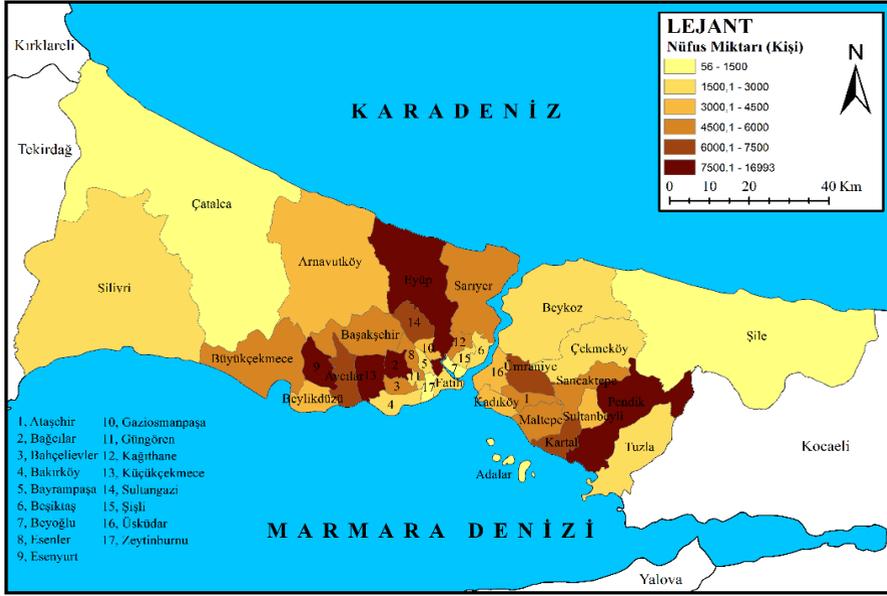
Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

Amasyalılar; Amasya dışında ikamet ettikleri illerde (İstanbul, Ankara, İzmir, Samsun, Kocaeli, Bursa, Antalya, Çorum) daha çok il merkezlerini tercih etmişlerdir. Bu genel kaidenin dışında kalan iki yerden biri Tekirdağ ilidir. Bu ilde Amasyalılar, Merkez İlçe'de değil de sanayinin geliştiği Çorlu, Kapaklı ve Çerkezköy ilçelerinde yoğunlaşmışlardır. Diğer istisnayı ise Tokat oluşturur. Burada da Amasyalılar Merkez İlçe'den ziyade daha yakın olan Turhal ve Erbaa ilçelerinde toplanmışlardır (Şekil 7).

Şekil 7. Amasya nüfusuna kayıtlı olanların ilçelere göre dağılışı.

ADNKS, 2019 verilerine göre, İstanbul'da Amasya nüfusuna kayıtlı 180.148 kişi bulunmaktadır. Bunların yaklaşık olarak 1/3'ü, İstanbul'un beş ilçesinde (Esenyurt 16.993, Bağcılar 13.949, Pendik 10.377, Küçük Çekmece 9.264, Eyüp Sultan 8.096); geriye kalan 2/3'ü ise diğer 34 ilçede ikamet etmektedir. Çatalca (815), Şile (229) ve Adalar (56) İstanbul'un Amasyalılar tarafından en az tercih edilen ilçeleridir (Şekil 8).

Şekil 8. Amasya nüfusuna kayıtlı olanların, İstanbul ilinde ilçelere göre dağılışı.

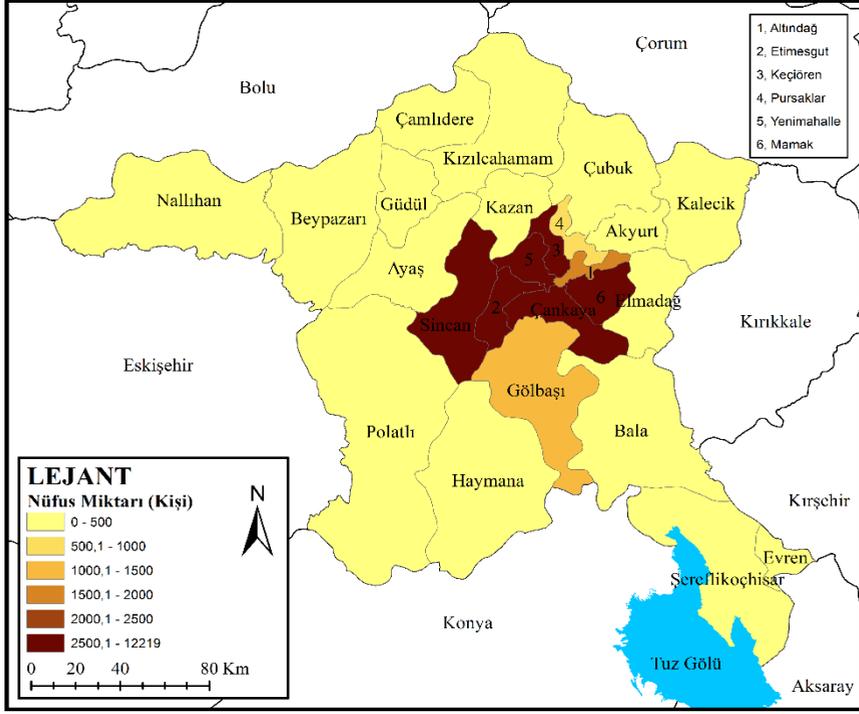
Merkez İlçelilerin, Göynüceklilerin, Gümüşhacıköylülerin Esenyurt'ta, Taşovalıların Bağcılar'da, Merzifonluların Büyük Çekmece'de, Suluovalıların ise Pendik'te sayıca fazla olduğu görülmektedir (Tablo 10). Bu toplanma / kümelenme hadisesi yer tercihinde akraba, tanıdık, hemşehri varlığının “sosyal ağlar”-ın etkili olduğunu göstermektedir. Gidilen yerde aynı köyden, ilçeden, ilden ve hatta aynı mezhepten olanların varlığı uyum sürecini, adaptasyonu kolaylaştırmakta, hemşehri dayanışması sorunların çözümünü, ayakta kalmayı, şehre tutunmayı sağlamaktadır (Gürel ve Balta, 2011: 9). Amasyalıların İstanbul'daki toplanma / kümelenme alanlarının ilçelere göre farklılık göstermesi, ilçe kimliğinin il kimliğinin önüne geçtiğini göstermesi adına önemlidir.

Tablo 10. Amasya İlçelerine Kayıtlı Nüfusun, İstanbul İlinde Yoğunlaştıkları İlçeler (2019).

İlçeler	İstanbul'da İlgili İlçeye Kayıtlı Nüfus Miktarı	İstanbul da Yoğunlaştıkları İlçeler
Merkez İlçe	47.079	Esenyurt (6.770), Avcılar (3.878), Bağcılar (2.554), Esenler (2.019), Küçük Çekmece (1.935).
Göynücek	20.128	Esenyurt (2.208), Bağcılar (1.636), Eyüp Sultan (1.463), Pendik (1.345), Sultanbeyli (1.264).
Gümüşhacıköy	17.737	Esenyurt (1.183), Eyüp (953), Başakşehir (919), K. Çekmece (906), Ümraniye (879).
Hamamözü	2978	Bağcılar(493), Esenyurt (334), Kartal (240), Eyüp Sultan (206), Pendik (149).
Merzifon	22.521	B. Çekmece (2.804), Pendik (1.536), Esenyurt (1.217), K. Çekmece (1.143), Kadıköy (954).
Suluova	11.577	Pendik (1.156), Esenyurt (1.092), Ataşehir (1.070), Maltepe(666), Ümraniye (574).
Taşova	58.128	Bağcılar(7.357), Esenyurt (4.189), K. Çekmece (4.137), Pendik (3.753), Sultangazi(2.745).
Toplam	180.148	Esenyurt (16.993), Bağcılar (13.949), Pendik (10.377), K. Çekmece(9.264), Eyüp Sultan (8.096).

Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

ADNKS, 2019 verilerine göre, Ankara'da Amasya nüfusuna kayıtlı 50.364 kişi bulunmaktadır. Bunların %97'si metropol ilçelerde (Çankaya 12.219 kişi, Keçiören 8.086 kişi, Etimesgut 7.654 kişi, Yenimahalle 7.301 kişi, Sincan 5.840 kişi, Mamak 4.124 kişi, Altındağ 1.964 kişi, Gölbaşı 1.009 kişi ve Pursaklar 650 kişi ikamet etmektedir (Şekil 9). Metropol ilçe pozisyonunda olmayan yerlerin az tercih edildiği görülmektedir. Haymana (17 kişi), Ayaş (16 kişi), Bala (11 kişi), Güdül (11 kişi) Çamlıdere (9 kişi) ve Kalecik (3 kişi) en az tercih edilen ilçelerdir. Evren ilçesinde ise Amasyalı bulunmamaktadır.

Şekil 9. Amasya nüfusuna kayıtlı olanların, Ankara ilinde ilçelere göre dağılışı.

Merkez İlçe, Merzifon ve Gümüşhacıköylülerin Çankaya’da; Göynücek ve Hamaözülülerin Keçiören’de; Taşovalıların Yeni Mahalle’de sayıca fazla olduğu görülmektedir (Tablo 11). İstanbul ile kıyaslandığında özellikle Suluova ve Taşovalıların Ankara’yı az tercih etmiş olmaları dikkat çeken bir husustur. Ankara’da daha çok hizmet sektörünün gelişmiş olması, bu sektörde istihdam edilmek için görece belli bir eğitim seviyesine ihtiyaç duyulması bu farklılığa yol açmış olabilir.

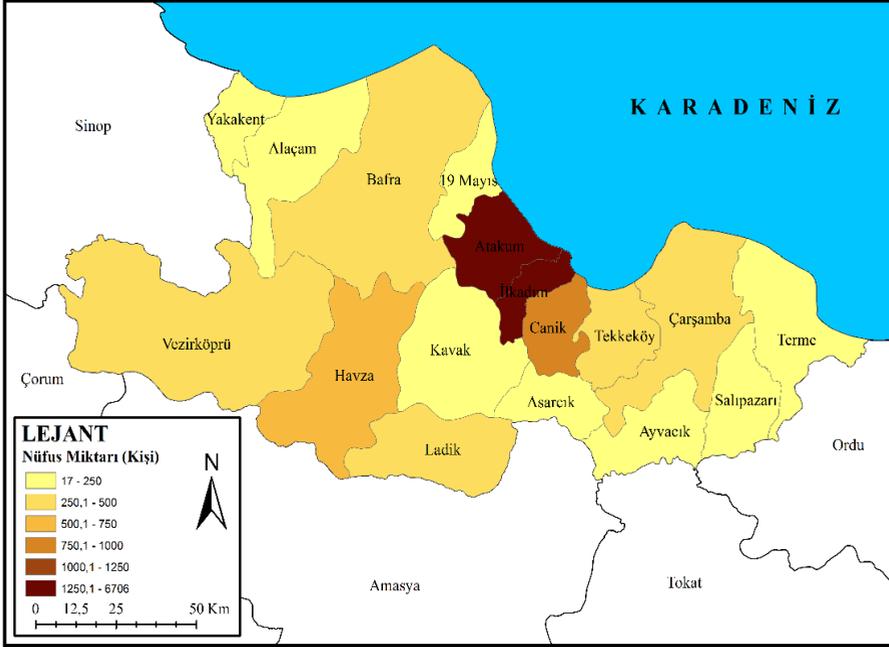
Tablo 11. Amasya İlçelerine Kayıtlı Nüfusun, Ankara İlinde Yoğunlaştıkları İlçeler (2019).

İlçeler	Ankara'da İlgili İlçeye Kayıtlı Nüfus	Ankara'da Yoğunlaştıkları İlçeler
Merkez İlçe	12.825	Çankaya (4.404), Yeni Mahalle (1.802), Etimesgut (1.743), Keçiören (1.499), Mamak (1.085).
Göynücek	3.704	Keçiören (1.663), Sincan (462), Çankaya (351), Etimesgut (304), Mamak (300).
Gümüşhacıköy	9.518	Çankaya (2.273), Etimesgut (1.523), Sincan (1.483), Yeni Mahalle (1.352), Keçiören (1.219).
Hamamözü	2.910	Keçiören (658), Çankaya (472), Etimesgut (431), Sincan (417), Yeni Mahalle (299).
Merzifon	11.520	Çankaya (3.183), Etimesgut (1.978), Yeni Mahalle (1.931), Keçiören (1.612), Sincan (1.073).
Suluova	3.048	Etimesgut (594), Çankaya (510), Yeni Mahalle (469), Keçiören (364), Sincan (345).
Taşova	6.839	Yeni Mahalle (1.157), Etimesgut (1.081), Keçiören (1030), Çankaya (1.026), Sincan (1.009).
Toplam	50.364	Çankaya (12.219), Keçiören (8.086), Etimesgut (7.654), Yeni Mahalle (7.301), Sincan (5.840).

Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

ADNKS, 2019 verilerine göre, İzmir'de Amasya nüfusuna kayıtlı 24.747 kişi bulunmaktadır. Bunların $\frac{3}{4}$ 'ü Bornova (4.202 kişi), Buca (3.095 kişi), Bayraklı (2.731 kişi), Karşıyaka (2.613 kişi), Karabağlar (2.432 kişi), Konak (1.683 kişi) ve Çiğli (1.647 kişi) ilçelerinde ikamet etmektedir. Tire (96 kişi), Selçuk (92 kişi), Ödemiş (83 kişi), Karaburun (30 kişi), Bayındır (24 kişi), Kınık (3 kişi), Kiraz (3 kişi) ve Beydağ (0) en az tercih edilen ilçelerdir (Şekil 10).

ADNKS, 2019 verilerine göre, Samsun ilinde, Amasya nüfusuna kayıtlı 15.413 kişi bulunmaktadır. Bunların %42'si (6.706 kişi) Samsun'un yeni gelişen metropol ilçelerinden Atakum'da, %33,4'ü (4.999 kişi) merkezi kısımdaki İlkadım'da, %5,5'i (817 kişi) ise sanayi sitelerinin bulunduğu Canik ilçesinde ikamet etmektedir (Şekil 11). Dinçer vd. (2017: 894) göre Amasyalıların Samsun tercihi üzerinde yakınlık, eğitim, iş, deniz varlığı ve uygun iklim şartları etkilidir.

Şekil 11. Amasya nüfusuna kayıtlı olanların, Samsun İlinde ilçelere göre dağılışı (2019).

Yeni gelişen iki metropol ilçeden Atakum'un, Canik'e ve hatta İlkadım'a göre daha çok tercih edilmesi dikkat çeken bir durumdur. Bu Atakum'un kıyı ile iç içe olması, düzenli kentleşme, Üniversite yerleşkesinin ve öğrenci yurtlarının ilçe sınırları içerisinde bulunması ile yakından ilişkilidir. Denize yakınlık, ulaşım kolaylığı, lüks ve konforlu konutlar Amasyalı emekli; üniversiteye yakınlık, öğrenci yurtları ise Amasyalı öğrenci nüfusu buraya çekmektedir. Amasya'nın tüm ilçelerinde kayıtlı olanlar için ilk iki sırada tercih edilen yerler Atakum ve İlkadım ilçeleridir.

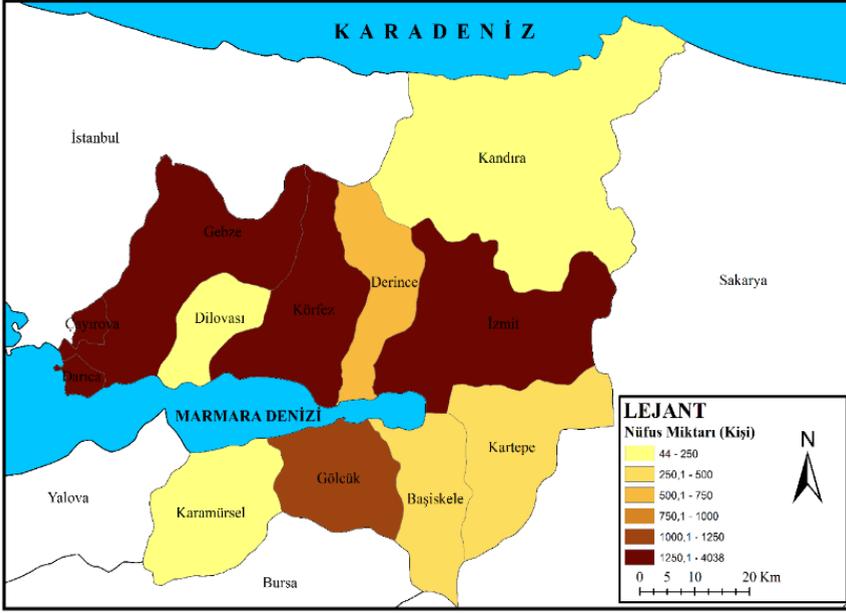
Taşovalılar için Çarşamba ve Lâdik’in, Merkez İlçe, Suluova ve Merzifonlular için Havza’nın, yine Suluovalılar için Ladik’in en çok tercih edilen ilk beş ilçe içinde yer alması ise coğrafi yakınlığın eseridir (Tablo 13).

Tablo 13. Amasya İlçelerine Kayıtlı Nüfusun, Samsun İlinde Yoğunlaştıkları İlçeler (2019).

İlçeler	Samsun’da İlgili İlçeye Kayıtlı Nüfus	Samsun’da Yoğunlaştıkları İlçeler
Merkez İlçe	3.748	Atakum (1.702), İlkadım (1.100), Canik (254), Havza (156), Bafra (137).
Göynücek	466	Atakum (191), İlkadım (143), Canik (34), Çarşamba (28), Havza (16).
Gümüşhacıköy	2.264	Atakum (1.109), İlkadım (737), Canik (103), Vezirköprü (76), Havza (71).
Hamamözü	255	Atakum (116), İlkadım (75), Vezirköprü (22), Havza (15), Bafra (9).
Merzifon	3.144	Atakum (1.383), İlkadım (1.119), Havza (200), Canik (137), Bafra (90).
Suluova	1.976	Atakum (814), İlkadım (609), Ladik (133), Havza (127), Canik (80).
Taşova	3.560	Atakum (1.391), İlkadım (1.216), Canik (205), Çarşamba (117), Bafra (113).
Toplam	15.413	Atakum (6.706), İlkadım (4.999), Canik (817), Havza (635), Bafra (439).

Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

ADNKS, 2019 verilerine göre, Kocaeli’de Amasya nüfusuna kayıtlı 14.315 kişi bulunmaktadır. Bunların 4.038’i Gebze, 2.424’ü Körfez, 1.979’u Darıca, 1522’si Çayırova, 1.395’i İzmit ilçelerinde ikamet etmektedirler. Kartepe (440), Başiskele (417), Karamürsel (160), Kandıra (80), Dilovası (44) en az tercih edilen ilçelerdir (Şekil 12).

Şekil 12. Amasya nüfusuna kayıtlı olanların, Kocaeli ilinde ilçelere göre dağılışı.

190

Merkez İlçe ve Suluovalılar tarafından Gebze'nin; Taşovalılar tarafından ise Körfez ilçesinin açık ara önde olması dikkat çeken bir ayrıntıdır (Tablo 14).

Tablo 14: Amasya İlçelerine Kayıtlı Nüfusun, Kocaeli İlinde Yoğunlaştıkları İlçeler (2019).

İlçeler	Kocaeli'de İlgili İlçeye Kayıtlı Nüfus	Kocaeli'de Yoğunlaştıkları İlçeler
Merkez İlçe	3.268	Gebze (1.523), Çayirova (358), Darıca (357), İzmit (299), Gölcük (207).
Göynücek	782	Çayirova (289), Gebze (240), Darıca (79), Gölcük (49), İzmit (44).
Gümüşhacıköy	1.567	Gebze (298), Gölcük (298), Darıca (265), İzmit (210), Çayirova (134).
Hamamözü	284	Darıca (65), İzmit (59), Gebze (51), Çayirova (41), Gölcük (29).
Merzifon	1.995	Gebze (470), Gölcük (95), İzmit (294), Darıca (274), Çayirova (232).
Suluova	1.471	Gebze (715), İzmit (126), Körfez (114), Çayirova (112), Gölcük (109).
Taşova	4.948	Körfez (1.812), Darıca (848), Gebze (741), İzmit (363), Çayirova (356).
Toplam	14.315	Gebze (4.038), Körfez (2.424), Darıca (1.979), Çayirova (1.522), İzmit (1.395).

Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

ADNKS, 2019 verilerine göre, Bursa’da Amasya nüfusuna kayıtlı 11.132 kişi bulunmaktadır. Bunların %36,1’i Osmangazi, %21,3’ü Nilüfer, 21,3’ü Yıldırım ilçelerinde ikamet etmektedirler. Keles, Büyükorhan ve Harmancık ilçelerinde Amasya nüfusuna kayıtlı birey yoktur (Şekil 13).

Şekil 13. Amasya nüfusuna kayıtlı olanların, Bursa ilinde ilçelere göre dağılışı.

Bursa’da Göynücek ve Hamamözülü sayısı fazla değildir. Burası Merkez İlçeliler, Merzifonlular, Suluovalılar ve Taşovalılar tarafından daha çok tercih edilmiştir. Onların da en çok toplandıkları alan Gemlik, İnegöl ve İznik ilçeleridir (Tablo 15).

Tablo 15. Amasya İlçelerine Kayıtlı Nüfusun, Bursa İlinde Yoğunlaştıkları İlçeler (2019).

İlçeler	Bursa'da İlgili İlçeye Kayıtlı Nüfus	Bursa'da Yoğunlaştıkları İlçeler
Merkez İlçe	2.951	Osmangazi (1.094), Nilüfer (716), Yıldırım (490), İnegöl (153), Kestel (139).
Göynücek	388	Osmangazi (161), Nilüfer (97), Yıldırım (64), Gemlik (24), Mudanya (15).
Gümüşhacıköy	1.199	Osmangazi (354), Nilüfer (381), Yıldırım (213), Mudanya (59), Gemlik (57).
Hamamözü	212	Nilüfer (68), Yıldırım (43), Osmangazi (35), İnegöl (31), Mudanya (8).
Merzifon	2.159	Osmangazi (721), Nilüfer (476), Yıldırım (462), Gemlik (116), Gürsu (104).
Suluova	1.492	Osmangazi (657), Yıldırım (276), Nilüfer (270), İnegöl (76), Gürsu (65).
Taşova	2.731	Osmangazi (999), Yıldırım (820), Nilüfer (475), İnegöl (79), Kestel (69).
Toplam	11.132	Osmangazi (4.021), Yıldırım (2.368), Nilüfer (2.483), İnegöl (442), Kestel (243).

Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

ADNKS, 2019 verilerine göre, Antalya'da Amasya nüfusuna kayıtlı 9.616 kişi bulunmaktadır. Bunların %33,6'sı Muratpaşa, %21,5'i Kepez, %13'ü Konyaaltı, %10,8'i Manavgat, %9,6'sı ise Alanya ilçelerinde ikamet etmektedirler. Kumluca, Finike, Kaş, Gazipaşa, Korkuteli, Elmalı, Demre, Gündoğmuş, İbradi ve Akseki az tercih edilen ilçelerdir (Şekil 14).

Şekil 14. Amasya nüfusuna kayıtlı olanların, Antalya ilinde ilçelere göre dağılışı.

Amasya nüfusuna kayıtlı olup ta Antalya'da ikamet edenler daha çok Merzifonlular, Merkez İlçeliler ve Gümüşhacıköylülüdür. Bunlar daha çok Muratpaşa ve Kepez ilçelerinde yoğunlaşmışlardır. Mevcut verilere göre Antalya; Hamamözü, Göynücek, Suluova ve Taşovalıların henüz rağbet ettikleri bir il değildir (Tablo 16).

Tablo 16. Amasya İlçelerine Kayıtlı Nüfusun, Antalya İlinde Yoğunlaştıkları İlçeler (2019).

İlçeler	Antalya'da İlgili İlçeye Kayıtlı Nüfus	Antalya'da Yoğunlaştıkları İlçeler
Merkez İlçe	2.837	Muratpaşa (860), Kepez (696), Manavgat (343), Konyaaltı (375), Alanya (285).
Göynücek	359	Muratpaşa (119), Kepez (94), Alanya (34), Manavgat (30), Konyaaltı (25).
Gümüşhacıköy	1.690	Muratpaşa (516), Kepez (325), Manavgat (242), Konyaaltı (219), Alanya (159).
Hamamözü	340	Manavgat (120), Muratpaşa (75), Kepez (48), Konyaaltı (33), Kemer (17).
Merzifon	2.778	Muratpaşa (1.198), Kepez (595), Konyaaltı (398), Alanya (203), Manavgat (152).
Suluova	644	Muratpaşa (173), Kepez (156), Konyaaltı (77), Alanya (73), Manavgat (56).
Taşova	968	Muratpaşa (289), Alanya (154), Kepez (153), Konyaaltı (119), Manavgat (96).
Toplam	9.616	Muratpaşa (3.230), Kepez (2.067), Konyaaltı (1.246), Manavgat (1.039), Alanya (923).

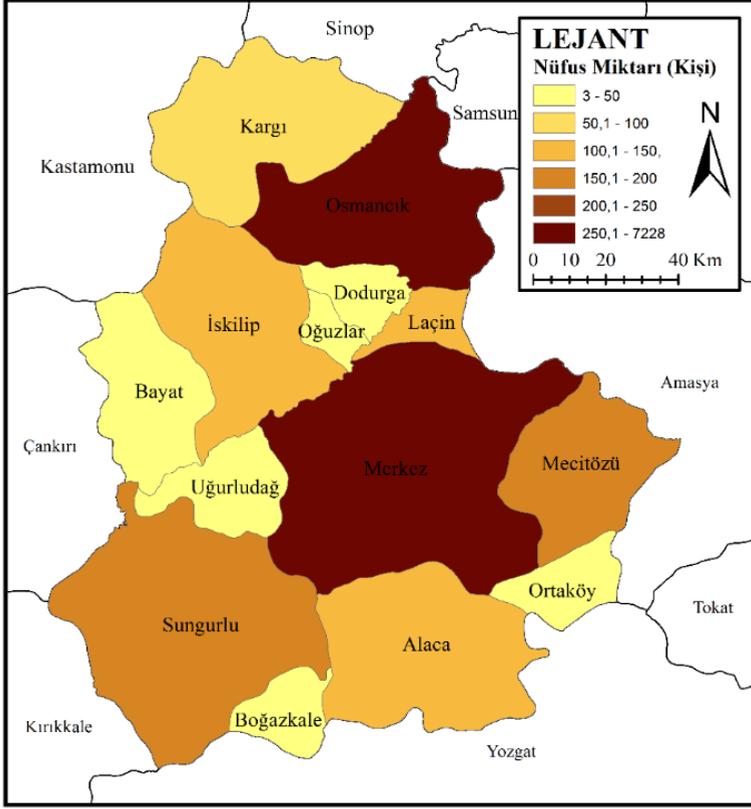
Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

ADNKS, 2019 verilerine göre, Çorum'da Amasya nüfusuna kayıtlı 8.679 kişi bulunmaktadır. Bunların %83,3'ü Merkez İlçe'de ikamet etmektedirler (Şekil 15). Amasya nüfusuna kayıtlı olup ta Çorum'da yaşamlarını sürdürenler Gümüşhacıköy, Hamamözü, Merzifon ve Merkez İlçelilerdir. Bu durum, ilgili ilçelerin Çorum'a görece daha yakın olması ve kültürel yakınlık ile izah edilebilir. Mevcut verilere göre Çorum; Göynücek, Suluova ve Taşovalıların henüz rağbet ettikleri bir il değildir (Tablo 17). Amasya dışında yaşayan 11.620 Hamamözülü bulunmaktadır. Bunların %15,4'ünün (1.795 kişi) Çorum'da toplanmış olması dikkat çekici bir durumdur.

Tablo 17. Amasya İlçelerine Kayıtlı Nüfusun, Çorum İlinde Yoğunlaştıkları İlçeler (2019).

İlçeler	Çorum'da İlgili İlçeye Kayıtlı Nüfus	Çorum'da Yoğunlaştıkları İlçeler
Merkez İlçe	1.399	Merkez İlçe (1.070), Mecitözü (114), Osmancık (52), Sungurlu (47), İskilip (26).
Göynücek	520	Merkez İlçe (420), Mecitözü (25), Ortaköy (24), Sungurlu (16), Alaca (16).
Gümüşhacıköy	2.105	Merkez İlçe (1.619), Osmancık (331), İskilip (44), Laçın (39), Sungurlu (21).
Hamamözü	1.921	Merkez İlçe (1.795), Laçın (51), Osmancık (39), Sungurlu (15), Alaca (8).
Merzifon	1.772	Merkez İlçe (1.576), Osmancık (62), Sungurlu (51), Mecitözü (23), Alaca (17).
Suluova	541	Merkez İlçe (427), Osmancık (40), İskilip (22), Sungurlu (12), Alaca (11).
Taşova	421	Merkez İlçe (321), Sungurlu (27), Osmancık (24), Mecitözü (15), Alaca (9).
Toplam	8.679	Merkez İlçe (7.228), Osmancık (548), Sungurlu (189), Mecitözü (187), İskilip (117).

Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

Şekil 15. Amasya nüfusuna kayıtlı olanların, Çorum ilinde ilçelere göre dağılışı.

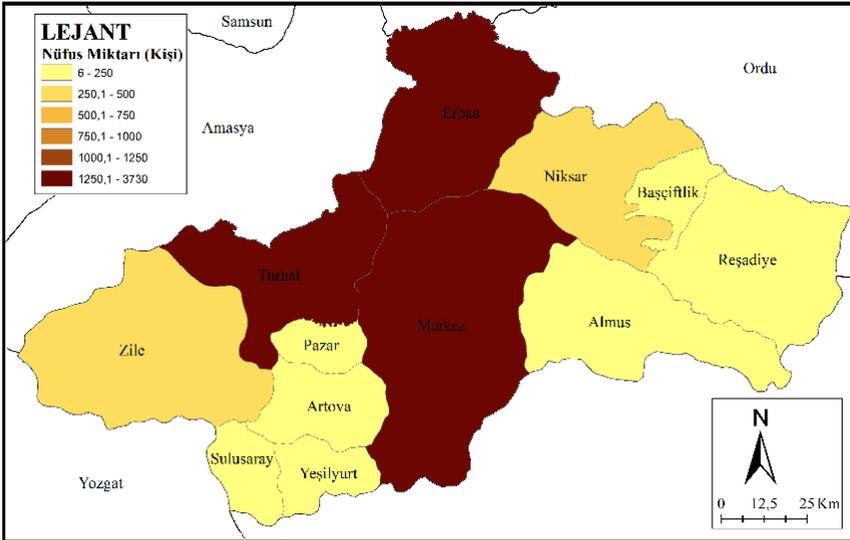
ADNKS, 2019 verilerine göre, Tokat'ta Amasya nüfusuna kayıtlı 8.507 kişi bulunmaktadır. Bunların %43,8'i Turhal, %21,6'sı Tokat Merkez İlçe, %20,5'i Erbaa ilçelerinde ikamet etmektedirler (Şekil 16). Pazar, Yeşilyurt, Başçiftlik, Sulusaray ve Almus ilçelerindeki Amasyalı varlığı 50 kişinin altındadır. Amasya nüfusuna kayıtlı olup ta Tokat'ta yaşamayı tercih edenler daha çok Amasya Merkez İlçeliler ile Taşovalılardır. Merkez İlçeliler Turhal'da, Taşovalılar ise Erbaa'da yoğunlaşmışlardır (Tablo 18). Bu yoğunlaşma ve toplanmayı yakınlık ile ilişkilendirebiliriz. Mevcut verilere göre Tokat; Merzifon, Gümüşhacıköy, Göynücek, Hamamözü ve Suluovalıların rağbet ettikleri bir il değildir.

Tablo 18. Amasya İlçelerine Kayıtlı Nüfusun, Tokat İlinde Yoğunlaştıkları İlçeler (2019).

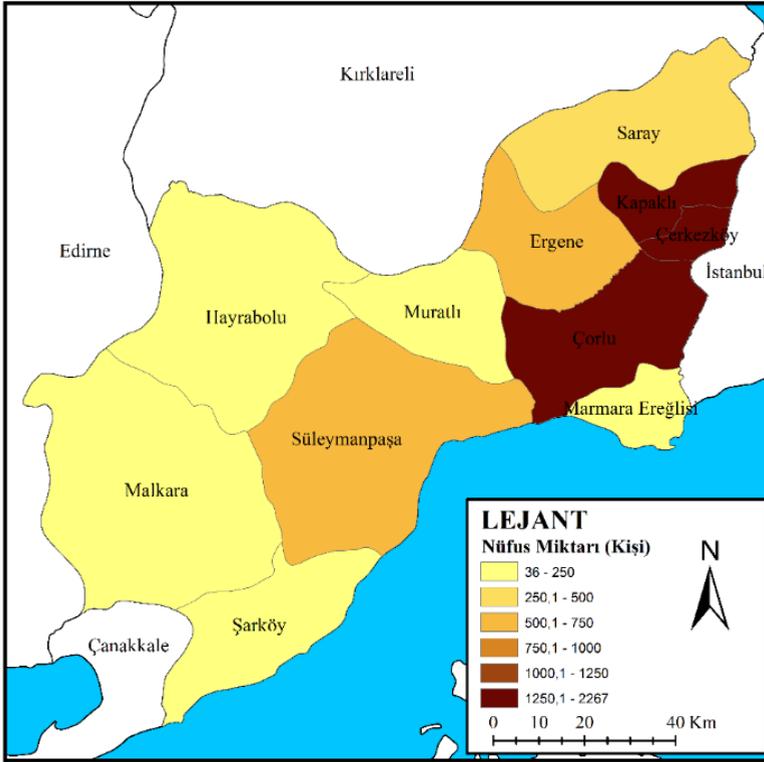
İlçeler	Tokat'ta İlgili İlçeye Kayıtlı Nüfus	Tokat'ta Yoğunlaştıkları İlçeler
Merkez İlçe	4.735	Turhal (3.193), Merkez İlçe (778), Zile (268), Erbaa(184), Reşadiye (153)
Göynücek	252	Merkez İlçe (94), Zile (69), Turhal (42), Erbaa(22), Niksar (13).
Gümüşhacıköy	328	Merkez İlçe (145), Turhal (55), Erbaa (51), Niksar (29), Zile (26).
Hamamözü	54	Merkez İlçe (20), Erbaa (13), Niksar (8), Turhal (6), Reşadiye (4).
Merzifon	351	Merkez İlçe (159), Turhal (64), Erbaa (49), Zile (32), Niksar (27).
Suluova	458	Merkez İlçe (199), Turhal (92), Erbaa(61), Zile (43), Almus (17).
Taşova	2.329	Erbaa (1.364), Merkez İlçe (443), Turhal (278), Niksar (130), Zile (41).
Toplam	8.507	Turhal (3.730), Merkez İlçe (1.838), Erbaa (1.744), Zile (479), Niksar (270).

196

Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

Şekil 16. Amasya nüfusuna kayıtlı olanların, Tokat ilinde ilçelere göre dağılışı.

ADNKS, 2019 verilerine göre, Tekirdağ'da Amasya nüfusuna kayıtlı 8.458 kişi bulunmaktadır. Bunların %26,8'i Kapaklı, %25,3'ü Çerkezköy, %23,5'i ise Çorlu ilçelerinde ikamet etmektedirler. Şarköy (92), Malkara (84), Muratlı (54) ve Hayrabolu (36) ise az tercih edilen ilçelerdir (Şekil 17). Amasya nüfusuna kayıtlı olup ta Tekirdağ'da yaşamayı tercih edenler daha çok Merzifonlular, Merkez İlçeliler, Gümüşhacıköylüler ve Taşovalılardır. Hemen hemen hepsinde de en çok tercih edilen yer, sanayi bölgesi durumundaki Kapaklı, Çorlu ve Çerkezköy ilçeleridir (Tablo 19).

Şekil 17. Amasya nüfusuna kayıtlı olanların, Samsun'da ilçelere göre dağılışı.

Tablo 19: Amasya İlçelerine Kayıtlı Nüfusun, Tekirdağ İlinde Yoğunlaştıkları İlçeler (2019).

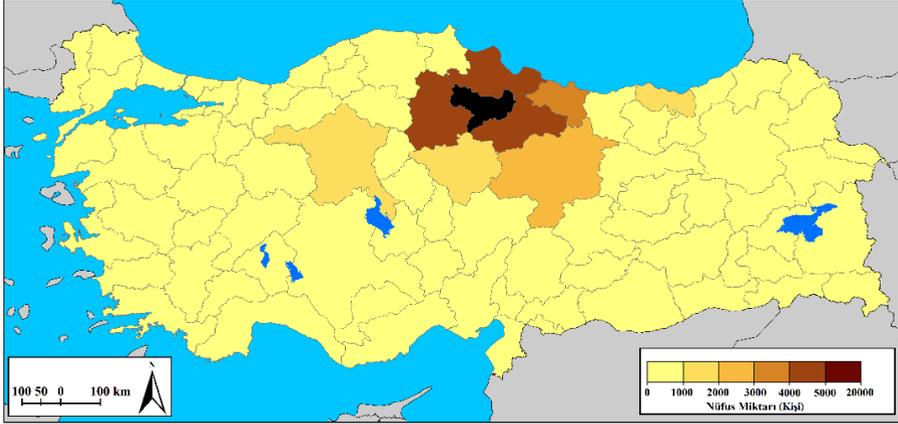
İlçeler	Tekirdağ'da İlgili İlçeye Kayıtlı Nüfus	Tekirdağ'da Yoğunlaştıkları İlçeler
Merkez İlçe	2.641	Çekeköy (971), Kapaklı (610), Ergene (406), Çorlu (299), Süleymanpaşa (191).
Göynücek	358	Çorlu (119), Çekeköy (76), Kapaklı (72), Süleymanpaşa (38), Marmara Ereğlisi (19).
Gümüşhacıköy	1997	Kapaklı (760), Çorlu (491), Çekeköy (383), Saray (155), Süleymanpaşa (111).
Hamamözü	451	Çorlu (154), Kapaklı (135), Çekeköy (73), Süleymanpaşa (50), Saray (16).
Merzifon	1.180	Çorlu (442), Kapaklı (272), Çekeköy (229), Süleymanpaşa (120), Ergene (45).
Suluova	529	Çorlu (165), Çekeköy (125), Kapaklı (109), Süleymanpaşa (60), Ergene (26).
Taşova	1.302	Çorlu (334), Kapaklı (309), Çekeköy (287), Süleymanpaşa (169), Ergene (48).
Toplam	8.458	Kapaklı (2.267), Çekeköy (2.144), Çorlu (1.984), Süleymanpaşa (739), Ergene (599).

Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

4. Ülkenin Diğer İllerine Kayıtlı Olup, Amasya'da İkamet Edenler

Amasya ilinde başka il nüfusuna kayıtlı 73.456 birey ikamet etmektedir. Sayının yarısını komşu il nüfusuna kayıtlı olanlar (Samsun 18.355, Çorum 7.618, Tokat 7.397, Yozgat 1.215) oluşturmaktadır. Bunların Amasya'daki varlıkları üzerinde başka sebeplerde olmakla birlikte memlekete yakın yerde kamu görevini sürdürme ve yakın yerde yükseköğrenim görme isteğinin de etkili olduğunu söyleyebiliriz. Amasya ilinde Ordu, Sivas, Trabzon ve Ankaralı sayısı da 1000'in üzerindedir. Bunların varlığı yine coğrafi yakınlık ile ilişkilendirilebilir. Tugay ve Üniversite varlığına rağmen Yalova, Bilecik, Kilis, Kırklareli, Tekirdağ, Hakkâri, Uşak, Tunceli, Bartın, Burdur, Edirne, Bayburt, Karaman, Şırnak, Kocaeli, Düzce, Muğla, Çanakkale, Bingöl, Isparta, Siirt, Iğdır, Bolu, Batman, Karabük, Kütahya, Aksaray, Antalya illerine kayıtlı olup ta Amasya'da ikamet edenlerin sayısı 250'yi geçmez (Şekil 18). Amasya, ülkenin önemli çekim merkezlerinden biri değildir. Ancak diğer illere kayıtlı nüfus miktarının bu düşük sayıyı dahi aşmamış olmasında başka faktörlerinde etkisi vardır. Nüfus miktarı fazla olan Antalya, Kocaeli, Muğla, Tekirdağ illerine kayıtlı olanların Amasya sınırları içinde sayıca az olması mesafe-

uzaklık; Tunceli, Bayburt, Kilis, Bartın, Iğdır illerine kayıtlı olanların Amasya’daki azlığı ise mesafe faktörüne ek olarak kaynak il nüfusunun azlığı ile de ilişkilendirilebilir.

Şekil 18. Amasya ilinde ikamet eden diğer illere kayıtlı nüfusun dağılışı

Amasya’da başka il nüfusuna kayıtlı olanların %92,4’ü üç ilçede toplanmıştır. Bunların %50,9’u Merkez İlçe’de (37.367), %22,9’u Merzifon’da (16.804), %18,6’sı ise Suluova’da (13.692) ikamet etmektedir. Geriye kalan dört ilçede başka il nüfusuna kayıtlı olanların oranı %8’i aşmaz (Tablo 20). Merkez İlçe nüfusunun %24,8’i, Merzifon İlçe nüfusunun %23,2’si, Suluova ilçe nüfusunun ise %29,4’ü’si başka il nüfusuna kayıtlıdır. Diğer ilçelerde bu oran oldukça düşüktür. Hamamözü’nde %8,8, Göynücek’te %5,5, Taşova’da %7,2, Gümüşhacıköy’de ise %10,6’dır. Bu rakamlar paralelinde Amasya’nın Taşova, Göynücek, Hamamözü ve Gümüşhacıköy ilçelerinin yerli nüfustan oluştuğunu ve oldukça homojen bir karaktere sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 20. Amasya İlçelerinde, Diğer İllere Kayıtlı Nüfus Miktarı ve Oranı (2019).

İlçe Adı	İlçe Toplam Nüfusu	Diğer illere kayıtlı nüfus	Diğer illere kayıtlı nüfusun, ilçe toplam nüfusuna oranı (%)
Merkez İlçe	150.828	37.367	24,8
Göynücek	10.207	563	5,5
Gümüşhacıköy	23.402	2.481	10,6
Hamamözü	3.802	333	8,8
Merzifon	72.277	16.804	23,2
Suluova	46.649	13.692	29,4
Taşova	30.635	2.216	7,2
Toplam	337.800	73.456	21,7

Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

Merkez İlçe’de başka il nüfusuna kayıtlı 37.367 kişi yaşamaktadır. Bunların 4.987’si Samsun, 4.384’ü Tokat, 2.875’i Çorum, 1.373’ü Sivas, 1.052’si Ordu, 798’i Yozgat, 783’ü Trabzon, 693’ü Ankara, 644’ü Erzurum nüfusuna kayıtlıdır. Üniversite ve Er Eğitim Tugayı’nın varlığı, kışla ve yurtlarda kalan nüfusun buldukları ilde kayıt altına alınıyor olması hemen hemen her ilden Merkez İlçe’de nüfus bulunmasına neden olmuştur. Ayrıca il merkezinin atama ile yer değiştiren kamu personeli için olumlu imaja sahip olması, tarihi dokusu nedeni ile biliniyor olması, tercihte ve bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir.

Merzifon’da başka il nüfusuna kayıtlı 16.804 birey yaşamaktadır. Bunların 5.557’ini Samsun, 2.594’ünü Çorum nüfusuna kayıtlı olanlar oluşturur. Merzifon, Ankara-Samsun karayolu üzerinde bulunmaktadır. Bu yönü ile hem Samsunlular hem de Çorumlular için kolay erişilebilir durumdadır. Dolayısı ile Samsun ve Çorumluların yoğunlaşmasını ulaşım kolaylığı-erişilebilirlik ile izah edebiliriz. Beşinci Hava Jet Üssü, Amasya Üniversitesi’ne bağlı birimler ve Organize Sanayi Bölgesi’nin varlığı, diğer illere kayıtlı nüfusun Merzifon’daki varlığının diğer sebepleridir.

Suluova’da başka il nüfusuna kayıtlı 13.692 kişi ikamet etmektedir. Bunların 6.785’ini Samsun, 1.383’ünü Ordu, 1.368’ini Çorum, 1.275’ini Tokat nüfusuna kayıtlı olanlar oluşturmaktadır. Bunların varlığı yakınlık-mesafe ile ilişkilendirilebilir. Amasya’nın

diğer ilçelerinde Kars, Ağrı, Erzurum nüfusuna kayıtlı olanların sayısı az iken, Suluova’da bu illere kayıtlı nüfusla ilgili kayda değer rakamlarla karşılaşılmaktadır. Suluova’da şeker fabrikasının varlığının da etkisi ile ahırlarda besi ve mandıra hayvancılığı yapılmaktadır. Hayvancılık konusunda yeterli bilgi ve donanımına sahip bu bölge insanların hem hayvancılık yapmak hem de var olan işletmelerde çalışmak için ilçeye gelmesi, yerleşmesi bu durumun ortaya çıkmasına neden olmuştur. İlçede var olan şeker fabrikası ve kömür işletmesi başka il nüfusa kayıtlı olanların oransal olarak fazla olmasının diğer sebepleri olarak sıralanabilir.

Gümüşhacıköy, Taşova ve Hamamözü ilçelerinde başka il nüfusuna kayıtlı olanların sayısı azdır (Tablo 21). Var olanların büyük çoğunluğu da komşu il nüfusuna kayıtlıdır. Gümüşhacıköy ve Hamamözü ilçeleri Çorum ili ile sınırdır. Bu ilçelerde Çorumluların sayısı fazladır. Taşova ilçesi ise doğudan Tokat, kuzeyden ise Samsun ile sınırdır. İlçede az sayıdaki başka il kayıtlı nüfusun büyük bölümünü komşusu durumundaki bu illere kayıtlı bireyler oluşturur. Göynücek ilçesinde başka il kayıtlı nüfus miktarı azdır. Ancak bu az olan sayı içinde mesafe ve konum olarak bir hayli uzakta olan Şanlıurfa nüfusuna kayıtlı olanların ilk sırada olması dikkat çekmektedir. İlçe merkezinde Cumhuriyet Mahallesi’nde ikamet eden grup üyelerinin ilçedeki varlığı 2007 sonrasına rastlamaktadır. Bunların önemli bir kısmı, yerli nüfusa ait arazilerde, tarım işçisi olarak çalışmaktadırlar.

Tablo 21. Amasya'nın İlçeleri ve Bu İlçelerde İkamet Eden Diğer İllere Kayıtlı Nüfusun Miktarı (2019).

İlçeler	Başka İle Kayıtlı Nüfus Miktarı	İlgili İlçeyi En çok Tercih Edenlerin Kayıtlı Oldukları İller.
Merkez İlçe	37.367	Samsun (4.987), Tokat(4.384), Çorum, (2.875), Sivas (1.373), Ordu (1.052), Yozgat (798), Trabzon (783), Ankara (693), Erzurum (644)
Göynücek	563	Şanlıurfa (121), Çorum (64), Tokat (61), Samsun (54), Sivas (22).
Gümüşhacıköy	2.481	Çorum (498), Samsun (434), Tokat (230), Ordu (78), Sivas (72).
Hamamözü	333	Çorum (119), Samsun (52), Diyarbakır (26), Tokat (15), Muş (14).
Merzifon	16.804	Samsun (5.557), Çorum (2.594), Tokat (840), Ordu (461), Ankara (306), Sivas (293), Yozgat (269).
Suluova	13.692	Samsun (6.785), Ordu (1.383), Çorum (1.368), Tokat (1.275), Trabzon (630), Kars (301), Sivas (228), Ağrı (271), Erzurum (113).
Taşova	2.216	Tokat (592), Samsun (486), Çorum (100), İstanbul (76), Ordu (57).
Toplam	73.456	Samsun (18.333), Çorum (7.618), Tokat (7.397), Ordu (3.051), Sivas (2.037), Trabzon (1.749), Yozgat (1.215)

Kaynak: URL 1 (TÜİK, ADNKS Nüfusa Kayıtlı Olunan Yere Göre İkamet Edilen Yer veri setinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

Sonuç ve Öneriler

2019 ADNKS verilerine göre 83.154.997 olan ülke nüfusunun 646.069'unu (%0,78'ini) Amasya nüfusuna kayıtlı olanlar oluşturmaktadır. Bu rakama anne, annecanne tarafından Amasyalı olanlar dâhil değildir.

Ülke içinde Amasya nüfusuna kayıtlı olanların sadece %40,92'si Amasya ilinde, geriye kalan %59,08'lik kısmı ise il dışında ikamet etmektedir. İl dışında ikamet eden nüfusun bir kısmını Amasya doğumlu olup, zaman içinde göç edenler; önemli bir kısmını ise büyükbabası veya babası Amasya'dan ayrılan, bu nedenle Amasya dışında dünyaya gelen ama Amasya nüfusuna kayıt edilen ikinci, üçüncü kuşak ve sonrası nüfus oluşturmaktadır. Bu koşullar altında Amasya, il içindeki Amasyalılar tarafından gerektiğinde terk edilebilir; il dışında dünyaya gelen Amasyalılar tarafından da geri dönme konusunda az tercih edilen bir il pozisyonundadır. İl, başta iklim olmak üzere doğal çevre özellikleri bakımından ülke geneline oranla çok dezavantajlı bir konumda değildir. Buna

rağmen gerçekleşen nüfus kaybı, istihdam olanaklarının kısıtlı olması, yaşam standartları bakımından ülke genelinde ve yakın çevrede daha iyi durumda olan idari birimlerin varlığı, ata topraklarına olan aidiyetin azalması gibi sosyo-ekonomik faktörlerle açıklanabilir.

Ülkenin her ilinde Amasyalı bulunmaktadır. Ancak toplanma merkezleri dikkate alındığında Amasyalıların aslında Türkiye’de üç ilde (Amasya 264.344 kişi, İstanbul 180.148 kişi ve Ankara’da 50.364 kişi) yaşamayı tercih ettiği görülmektedir. Bunların haricindeki diğer toplama alanları İzmir (24.747 kişi), Samsun (15.413 kişi), Kocaeli (14.315 kişi), Bursa (11.132 kişi), Antalya (9.616 kişi), Çorum (8.679 kişi), Tokat (8.507 kişi) ve Tekirdağ (8.458 kişi) illeridir. Son 12 yıl dikkate alındığında Antalya ve Tekirdağ illerinde toplanma ivmesinin yüksek olduğu görülür. Diğer illerdeki Amasyalı varlığı önemsizdir. Bu rakamlar, Amasyalıların Amasya’yı ülke genelinde sadece İstanbul ve Ankara’ya karşı, ikinci dereceden toplanma alanları da dikkate alınırda toplamda 10 ile karşı değiştiğini / değişebileceğini göstermesi açısından değer taşımaktadır.

Amasyalıların ikamet alanı tercihlerinde, toplanma eğiliminde oldukları İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Bursa ve Antalya’yı dikkate alarak istihdam imkânlarının; Samsun, Tokat ve Çorum’u göz önünde tutarak coğrafi yakınlığın etkili olduğunu söyleyebiliriz. Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve hatta Akdeniz bölgelerindeki Amasyalı azlığı, tercih üzerinde alışılmış iklim şartlarının, kültürel yapının da etkili olduğuna işaret etmektedir.

Amasyalılar, gittikleri illerin bazı ilçelerinde toplanmışlardır. Bu sonuç, hemşericiliğin ve sosyal ağların ikamet alanı seçiminde etkili olduğuna işaret eder. Gidilen illerde Gümüşhacıköylülerin, Göynüceklilerin, Hamamözülülerin, Merzifonluların, Suluovalıların, Taşovalıların yoğunlaştıkları ilçelerin yer yer farklı olması, hemşerilik ve sosyal ağ etkisinin ilçe düzeyinde de geçerli olduğunu; Amasya’dan ayrılanların, Amasya kimliğine ek olarak, ilçe ve hatta köy kimliklerini de koruduklarını gösterir.

Ülkedeki Amasyalı varlığı ve bunun yarından çoğunun Amasya dışında ikamet ediyor olması dikkate alınarak, ilden dışarıya doğru kayda değer nüfus kaybı olduğu söylenebilir. Bu gelişme; işgücü, girişimci, nitelikli nüfus ve sermaye çıkışına yol açmış; kırsal alanların boşalması, tarım alanlarının atıl kalması, meyveciliğin zarar görmesi, ilçe merkezlerindeki büyümenin durağanlaşması gibi sorunları da doğurmuştur. Ama aynı gelişmeler, tarım alanları üzerindeki baskıyı azaltmış, il kültürünün ülke geneline yayılmasına katkı sağlamış, çok sayıda Amasyalının kamu ve özel sektörde iş yapabilir pozisyon-makamlarda bulunmasına imkân vermiştir. Göçün sorunlara yol açtığı doğrudur. Ama aynı göç, il dışında kazanılan bilgi, beceri, tecrübe ve sermayenin sılada yatırıma dönüşmesi gibi fırsatları da beraberinde getirir. Bu fırsatların değerlendirilebilmesinin ön şartlarından biri Amasyalı nüfusun Amasya'ya aidiyetinin korunması, artırılması hususudur. Bu konuda çalışmalara ihtiyaç vardır. İlki bu yıl düzenlenen "Amasya Günleri" gibi aktiviteler, "Amasya Dernekler Federasyonu", "Amasyalı Sanayici ve İşadamları Dernekleri" gibi sivil toplum örgütleri tarafından düzenlenen sosyal ve kültürel etkinlikler amaca / sürece katkı sağlayabilir.

Amasyalılar yoğunlaştıkları alanlarda, hemşehri dernekleri, federasyonları ve konfederasyonu ile örgütlenmişlerdir. İstanbul'da 120 civarında Amasyalı derneği bulunmaktadır. Bunların 82'si Amasya Dernekler Konfederasyonu (ADEF) çatısı altında birleşmişlerdir. Kültürü koruma ve yayma, kendi aralarında yardımlaşma, öz yurda (köye, kasabaya, ilçeye, ile) yatırım yapma girişimlerine, zaman içinde şenlikler / piknikler düzenleyerek rant elde etme, siyasetten çıkar sağlama gibi durumlarda eklenmiştir. Siyasi partilerin dernekler üzerinden grubu kontrol etme isteği, dernek içi çatışmalara, bazı bireylerin bu sivil toplum örgütlerinden uzaklaşmasına yol açmıştır ve açmaktadır.

Amasya ilinde, ilçeler arasındaki nüfus geçişleri dikkat çekmektedir. Hamamözü, Göynücek, Taşova ve Gümüşhacıköy ilin diğer ilçelerine nüfus vermektedirler. Buralardan nüfus alan Suluova, Merzifon ve Merkez İlçe'nin diğer ilçelere çok az nüfus

verdiği, ancak kendi aralarında önemli miktarda nüfus geçişi olduğu tespit edilmektedir. İl içerisinde ikametgâh hareketliliği açısından bir hiyerarşi olduğu, piramidin tabanında Hamamözü ilçesinin, onun üzerinde Göynücek, Taşova ve Gümüşhacıköy ilçelerinin, bir üstünde Suluova ve Merzifon ilçelerinin, en üstte ise Merkez İlçe’nin olduğunu; Merkez İlçe’ye verdiğiinden daha çok nüfus alan Merzifon’un zirveye yaklaştığını söyleyebiliriz.

2019 ADNKS verilerine göre 337.800 olan Amasya’da, il nüfusunun %78,25’ini (264.344 kişi) Amasyalılar; %21,75’ini (73.456 kişi) başka il nüfusuna kayıtlı olan bireyler oluşturmaktadır. Bunların yarısının komşu illere (Samsun 18.355 kişi, Çorum 7.618 kişi, Tokat 7.397 kişi ve Yozgat 1.215 kişi) kayıtlı olduğu görülmektedir. Ayrıca bir kısmını da askerlik yükümlüğünü yerine getirmek ve yükseköğretim görmek amacı ile Amasya’ya gelen, süre dolduktan sonra da ilden ayrılacak bireyler oluşturur. Bu rakamlar Amasya ilinin, ülkenin diğer illerine kayıtlı olanlar tarafından çok tercih edilen bir yer olmadığını; ilin, nüfusun kökeni bakımından homojen yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Kültürün korunması söz konusu olduğunda bu homojenlik olumsuz bir durum da değildir. Durum böyle olmakla birlikte, özellikle kısa süreliğine yolu Amasya iline düşenlere, Amasya kültürünü benimsetmek, onlarda olumlu Amasya imajı oluşmasını sağlamak yakın, orta ve uzak gelecekte Amasya’nın turistik destinasyonlarının, kültürünün tanıtımına, ilin markalaşmasına, sosyo-ekonomik gelişimine katkı sağlayacaktır. Bu nedenle giden nüfusun sılaya, gelen bu nüfusunda Amasya’ya aidiyetini artıracak çabalara ihtiyaç vardır.

Kaynakça

Aygören, Tülay; Osman Gümüşçü ve Abdullah Uğur (2006). “Daimî İkametgâha Göre Türkiye İç Göçlerinde Denizli İlinin Yeri (1980-2000)”. *Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 6-8 Eylül 2006*. Denizli. s. 326-341.

- Bekdemir, Ünsal ve Fatih Muhammed Köse (2017). "Giresun İlinin Türkiye Göç Hareketliliğindeki Yeri". *Geçmişten Günümüze Göç Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Cilt:2, s. 937-946.
- Coşkun, Ogün (2008). "İç Göçler Açısından Erzurum İli'nin Analizi". *Doğu Coğrafya Dergisi*, C. 13, s. 20, s. 239-266.
- Çoban, Asım (2003). "Tarıma Dayalı Sanayinin Beşeri ve Ekonomik Bakımdan Hızlı Değişim Sürecine Etkileri Üzerine Bir Örnek: Suluova". *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 23, S. 3, s. 71-87.
- Çoban, Asım ve Faruk Aylar (2008). "Merzifon Şehrindeki Arazi Kullanım Sorunları ve Bazı Çözüm Önerileri". *TUCAUM V. Coğrafya Sempozyumu, Bildiriler Kitabı*, s. 109-120.
- Çoban, Asım (2015). "Sosyo – Ekonomik Kalkınmışlık Düzeylerine Göre TR83 Bölgesinde Merzifon'un Yeri". *III. Geçmişten Günümüze Merzifon ve Amasya Yöresi Sempozyumu (08 – 10 Ekim 2015) Bildiriler Kitabı*, s. 581-589.
- DİE (2002). *2000 Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri: Amasya*. Ankara: T. C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayın No:2704.
- Dinç, Abdurrahman (2014). "Daimi İkametgâha Göre Türkiye İç Göçlerinde Konya İlinin Yeri (1980-2013)". *Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, S. 28, s. 1-33.
- Dinçer, Hasan; Halil İbrahim Zeybek ve Muhammet Bahadır (2017a). "Samsunluların Türkiye'de İllere Göre Dağılışı (2007-2015)". *Geçmişten Günümüze Göç Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Cilt:2, s. 877-885.
- Dinçer, Hasan; Hali İbrahim Zeybek, Cevdet Yılmaz ve İlter Kutlu Hatipoğlu (2017b). "Samsun İline göçlerde Amasyalıların Rolü". *Geçmişten Günümüze Göç Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Cilt:2, s. 887-894.
- Elmacı, Süleyman (2016). *Ziraat Coğrafyası Açısından Amasya'da Örtüaltı Yetiştiriciliği (Potansiyel ve Değerlendirme)*. İstanbul: Nakış Ofset.

- Elmastaş, Necmettin ve Süleyman Yılmaz (2015). “Van İli’nde Göçler”. *Turkish Studies*, C. 10, S. 10, s. 403-428.
- Ergün, Abdulkadir ve Adnan Doğan Buldur (2018). “Sivas İlinde İç Göçler”. *Turkish Studies*, C. 13, S. 10, s. 225-260.
- Gökburun, İbrahim (2019). “Ekonomik Gelişmişliğin Göçler Üzerindeki Etkisi: Denizli Örneği”. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, C. 2, S. 3, s. 564-582.
- Günal, Veysi (2018). “Van İl Nüfusunun Doğum Yerine Göre Bileşenleri”. *Turkish Studies*, C. 13, S. 18, s. 719-740.
- Gürel, Ali ve Yasemin Balta (2011). “İstanbul’un Göç Olayı ve Etnik Hayat Üzerine”. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 1, s. 1-15.
- Gürsoy, Rüştü Cevat (1950). “Samsun Gerisinde Karadeniz İntikal İklimi”. *Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, S. 9, s. 113-129.
- Işık, Şevket (1999). “İzmir’e Yönelik Göçlerin Coğrafi Boyutları”. *Türk Coğrafya Dergisi*, S.34, s. 383-405.
- Işık, Şevket (2009). “1995 – 2000 Döneminde İzmir’e Yönelik Göçler”. *Türk Coğrafya Dergisi*, S. 52, s. 9-16.
- İbret, Bilgin Ünal (2010). “Kastamonu’nun Göç Olgusu”. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, S. 20, s. 34-47.
- Koç, Hakan ve Mustafa Sağdıç (2010). “Göç Hareketinin Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Grubu Üzerine Etkisi (Sivas Örneği)”. *Marmara Coğrafya Dergisi*, S. 22, s. 295-324.
- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü (1991). *Amasya İli Arazi Varlığı*. Ankara: Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, İl Rapor No: 05.
- Murat, Sedat (2007). “Doğum Yerlerine Göre İstanbul Nüfusu ve İç Göçler”. *Journal of Social Policy Conferences, (Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi)*, S. 53, s. 83-140.
- Nişancı, Ahmet (1988) “Karadeniz Bölgesinin İklim Özellikleri ve Farklı Yöreleri”. *Birinci Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi (13-17 Ekim 1987) Bildirileri*, s.223-233.

- Özgür, Murat Ertuğrul (1994). "Türkiye'deki İç Göçlerde Ankara İlinin Yeri". *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, S. 4, s. 63-76.
- Resmî Gazete (2006). Nüfus Hizmetleri Kanunu.
- Sönmez, Mehmet Emin (2010). "Muş İli'nde Nüfus Hareketlerinin Nedenleri ve Sonuçları". *Türk Coğrafya Dergisi*, S. 55, s. 45-57.
- Şahin, Cemalettin (2005). "İstanbul'a Olan İç Göçlerde Denizli İlinin Yeri ve Göçle Gelen Nüfusun Özellikleri". *Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu (6-8 Eylül 2005) Bildiriler Kitabı*, Cilt:1, s. 342-351.
- Şahin, Cemalettin (2009). "İstanbul'un Giresun İlinden Aldığı Göçler ve Gelen Nüfusun Özellikleri". *Uluslararası Giresun ve Doğu Karadeniz Sosyal Bilimler Sempozyumu (09-11Ekim 2008) Bildiriler Kitabı*, Cilt:2, s. 320-339.
- Şahin, Cemalettin (2012a). "İstanbul'da Erzurumlular: Bir İç Göç Üzerine Gözlemler". *Birinci Ulusal Coğrafya Sempozyumu (28-30 Mayıs 2012) Bildiriler Kitabı*, s. 573-585.
- Şahin, Cemalettin (2012b). "İstanbul'da Tokatlılar: Bir İç Göç Üzerine Gözlemler". *Tokat Sempozyumu (1-3 Kasım 2012) Bildiriler Kitabı*, Cilt:2, s. 73-96.
- Şenol, Eren (2010). *Amasya'nın Cumhuriyet Dönemi Kentsel Gelişim Süreci ve Kentleşme Sorunları*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şenol, Eren (2015). "Türkiye'nin Şehirleşme Sürecinde Merzifon Şehrinin Yeri". *III. Geçmişten Günümüze Merzifon ve Amasya Yöresi Sempozyumu (08 - 10 Ekim 2015) Bildiriler Kitabı*, s. 636-651.
- Tandoğan, Alâeddin (1989). "Türkiye Nüfus Hareketlerinde İstanbul'un Yeri". *AKDITYK Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, S. 1, s. 135-142.
- T. C. Baş Vekâlet Merkezi İstatistik Müdüriyeti Umumiyesi (1928). *28 Teşrinievvel 1927 Umumi Nüfus Tahriri (Vilayet, Kaza, Şehir ve Köyler İtibariyle Türkiye Nüfusu)*. Ankara: Türk Ocakları Merkez Heyeti Matbaası.

- Toroğlu, Emin (2007). “Niğde İli’nde Göç Faktörleri ve Göçler”. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, C. 5, S. 1, s.75-96.
- Tümertekin, Erol ve Nazmiye Özgüç (1974). “İstanbul'da Nüfusun Doğum Yerlerine Göre Dağılışı”. *İTÜ Mimarlık Fakültesi Şehircilik Enstitüsü Dergisi*, S. 8-9, s. 33-70.
- Tüysüz, Suat (2010). *Kuruluşu, Gelişmesi ve Fonksiyonları Açısından Suluova Şehri*. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uzun, Ali; Cevdet Yılmaz ve Halil İbrahim Zeybek (2007). “Amasya İli İlçelerinin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Düzeyleri ile Coğrafi Faktörler Arasındaki İlişkiler”. *Birinci Amasya Araştırmaları Sempozyumu (13-15 Haziran 2007) Bildirileri*, Cilt 2, s. 875-888.
- Yakar, Mustafa (2015). “Türkiye’nin İç Göç Paterni: Kim Nerede İkamet Ediyor? Nereye Kayıtlı”. *Ege Coğrafya Dergisi*, C. 24, S. 1, s. 15-38.
- Yakar, Mustafa (2009). “İller Arası ve İl İçi Göçlerde Afyonkarahisar Kenti (1975-2000)”. *Afyon Kocatepe Üniversitesi SBE Dergisi*, C. 10, S. 1, s. 141-163.
- Yılmaz, Cevdet (2007). “Amasya İlinin Nüfus Özellikleri”. *Birinci Amasya Araştırmaları Sempozyumu (13-15 Haziran 2007) Bildirileri*, Cilt 2, s. 899-915.
- Zaman, Serhat ve Fatih Orhan (2016). “Türkiye’de Erzincan İli Nüfusuna Kayıtlıların Coğrafi Dağılımı”. *Uluslararası Erzincan Sempozyumu (28 Eylül – 1 Ekim 2016) Bildiriler Kitabı*, Cilt:3, s. 181-188.
- Zeybek, Halil İbrahim (1998). *Amasya Ovası ve Yakın Çevresinin Fiziki Coğrafyası*. Doktora Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- URL 1. (<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>) (Türkiye İstatistik Kurumu, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, Nüfusa Kayıtlı İle Göre İkamet Edilen İl, Erişim Tarihi: 03. 03. 2019)

- URL 2. <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?k=H&m=AMASYA> (Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Erişim Tarihi: 05. 03. 2019).
- URL 3. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr> (Türkiye İstatistik Kurumu, Bitkisel Üretim İstatistikleri, Tarım Alanı, Erişim Tarihi: 07. 03. 2019).
- URL 4. https://www.harita.gov.tr/images/urun/il_ilce_alanlari.pdf (Harita Genel Müdürlüğü, İl ve İlçe Alanları, Erişim Tarihi: 05. 03. 2019).
- URL 5. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (Türkiye İstatistik Kurumu, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, İBBD-Düzey 1, İBBBS-Düzey-2, İl ve İlçe Nüfusları, Erişim Tarihi: 03. 03. 2019).